

Participacija mladih

primjeri dobre prakse

PUBLIKACIJA „PARTICIPACIJA MLADIH – PRIMJERI DOBRE PRAKSE“ realizovana je od strane Juventas-ovog istoimenog projekta i finansijski podržana od strane fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora, kroz program „Istok – Istok: Partnerstvo bez granica“

Sadržaj

Contents

POGLAVLJE I: Bosna i Hercegovina	5
1.1. Vijeća učenika kao vid participacije i donošenja odluka od strane mladih u Bosni i Hercegovini	6
1.2. Asocijacija srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini – ASuBiH	6
1.3. Vijeće učenika JU Gimnazija “Muhsin Rizvić” – Kakanj	9
1.4. Vijeće učenika JU Gimnazija „Bihać”	10
POGLAVLJE II: Republika Crna Gora	13
2.1. Uvod	14
2.2. Nacionalni modeli uključivanja mladih u sisteme odlučivanja	15
2.3. Zakonodavni okvir	17
2.4. Učenički parlament JU Gimnazija “Panto Mališić” – Berane	19
2.5. Učenički parlament JU Gimnazija “Stojan Cerović” – Nikšić	19
2.6. Učenički parlament JU Gimnazija “Slobodan Škerović” – Podgorica	20
POGLAVLJE III: Republika Hrvatska	23
3.1. Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske – NVUHR	24
POGLAVLJE IV: Republika Srbija	29
4.1. Modeli uključivanja mladih u procese donošenja odluka u Srbiji	30
4.2. UNSS – Unija srednjoškolaca Srbije kao vid participacije mladih u društvu	31
4.3. Učenički parlament Šeste beogradske gimnazije	34
4.4. Učenički parlament Vazduhoplovne akademije - Beograd	35
4.5. Dance4Life	36
POGLAVLJE V: OBESSU - Međunarodna organizacija učeničkih parlamenata u Evropi	39
Uvod	40
Partneri na projektu	42

O publikaciji

Publikacija „Participacija mladih – primjeri dobre prakse” realizovana je od strane Juventas-ovog¹ istoimenog projekta i finansijski podržana od strane fondacije Institut za otvoreno društvo – Predstavništvo Crna Gora, kroz program „Istok – Istok: Partnerstvo bez granica”. Glavni cilj publikacije je davanje prilike mladim ljudima iz Crne Gore da se upoznaju sa aktivnostima kolega iz regiona koje su vezane za rad učeničkih parlamenata i unija srednjoškolaca, kao i da na taj način zajednički djeluju na poboljšanju participacije mladih u procesu donošenja odluka.

Tokom projekta su organizovane dvije konferencije (u maju i oktobru 2010. godine), na kojima su, pored predstavnika Juventas-a i neformalne grupe srednjoškolaca iz Crne Gore, učestvovali i predstavnici UG „Zašto ne” (Bosna i Hercegovina), Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske, NVO Centar E8 (Srbija), Asocijacija srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini (ASuBiH), kao i Unija srednjoškolaca Srbije. Svaka od navedenih organizacija se na sebi svojstven način bavi jačanjem omladinskog aktivizma i participacije u društvu. Glavna tema održanih konferencija je bila razmjena iskustava sa akcentom na rad, razvoj i jačanje kapaciteta učeničkih parlamenata, kao i davanje podrške stvaranju Unije srednjoškolaca Crne Gore. Osim toga, učesnici su imali priliku da čuju nešto više o osnovama javnog zastupanja i strateškog planiranja, a sve sa osvrtom na djelovanje učeničkih parlamenata, odnosno učeničkih vijeća.

Informacije i iskustva razmijenjena na pomenutim konferencijama su predstavljena u ovoj publikaciji, a biće distribuirana svim omladinskim strukturama u Crnoj Gori i regionu, koje se bave jačanjem kapaciteta učeničkih parlamenata.

Izdavač: Juventas

Bulevar Josipa Broza 23A, 81000 Podgorica

Tel/Fax: +382 20 657 098

GSM: +382 67 638 382

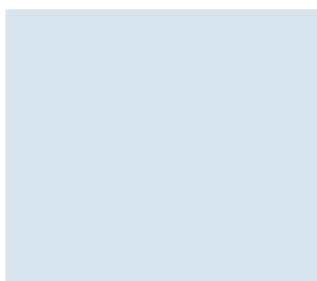
E-mail: juvenas@t-com.me

Urednik: Marija Ružić

Napomena: Izrečeni stavovi pripadaju isključivo autorima i saradnicima i ne predstavljaju stav donatora.

Disclaimer: The views herein expressed are solely those of the author and contributors and do not necessarily reflect the official position of donor.

[1] NVO Juventas - Podgorica

Poglavlje 1

Bosna i Hercegovina

U BOSNI I HERCEGOVINI je, 2004. godine, donešen zakon o srednjem obrazovanju, u kojem je pružena mogućnost učenicima da se organizuju u vijeća, te da samim tim utiču na procese u obrazovanju.

1 poglavlje

Bosna i Hercegovina

U Bosni i Hercegovini je, 2004. godine, donešen Zakon o srednjem obrazovanju, u kojem je pružena mogućnost učenicima da se organizuju u vijeća, te da samim tim utiču na procese u obrazovanju.

Nije poznato iz kojih razloga, ali je evidentno da u nekim školama vijeće učenika sačinjava mali broj učenika koji, u suštini, ovaj metod organizovanja ne koriste, te samim tim gube mogućnost da kreiraju obrazovanje koje će njima odgovarati.

1.1. Vijeća učenika kao vid participacije i donošenja odluka od strane mladih u Bosni i Hercegovini

Organizovanje učenika i učenica u vijeća učenika je jedan od novijih načina organizovanja u školama, a za cilj ima aktivnije uključivanje učenika(-ca), kroz rad tog tijela, u procese donošenja odluka koje su za njih relevantne, a samim tim mogućnost prilagođavanja obrazovanja raznim potrebama i interesima pojedinih učenika.

U Bosni i Hercegovini je donešen Zakon o srednjem obrazovanju 2004. godine, u kojem je pružena mogućnost učenicima da se organizuju u vijeća, te da samim tim utiču na procese u obrazovanju. U Članu 141 stoji:

Vijeće učenika(-ca) škole sačinjavaju predstavnici odjeljenjskih zajednica. Učenici(-ce) u školi mogu formirati i udruženje učenika(-ca) pojedinačnih razreda. Vijeće učenika(-ca) bira predsjednika(-cu), zamjenika i sekretara(-cu) većinom glasova članova Vijeća.

Vijeće učenika(-ca) se bavi sljedećim pitanjima:

- odvijanjem nastavnog procesa;
- organizacijom vannastavnih aktivnosti;
- organizacijom izleta i ekskurzija;
- pitanjima javnog društvenog rada;
- obavljanjem drugih poslova utvrđenih pravilima škole.

Način rada Vijeća učenika(-ca) reguliše se Poslovníkom koji donosi Vijeće učenika(-ca) uz saglasnost direktora(-ice).

Nije poznato iz kojih razloga, ali je evidentno da u nekim školama vijeće učenika sačinjava mali broj učenika koji, u suštini, ovaj metod organizovanja ne koriste, te samim tim gube mogućnost da kreiraju

obrazovanje koje će njima odgovarati. Vlada mišljenje da je jedan od osnovnih razloga za ovakvo stanje generalna nezainteresovanost i letargija, koje su prisutne u cjelokupnom društvu, te vjerovanje da učenici sami ne mogu uticati na promjene, a sa druge strane, postoje institucije i odgovorne osobe u tim školama koje treba da usmjeravaju, edukuju i dodatno motivišu učenike za produktivan rad koji će, ne samo pomoći njima, nego i cijelom društvu. Veći broj VU-a (VU - Vijeće učenika) je totalno neproduktivan i postoji samo deklarativno, a većina VU-a koja postoje, djeluju samo po pitanju ekskurzije i bave se onim što je samo njihov uski, lični interes, te svojom pasivnošću podržavaju stagnaciju napretka obrazovnog sistema u Bosni i Hercegovini. Institucije u BiH koje su odgovorne za obrazovanje su slabo organizovane i nisu zainteresovane da sprovedu zakone i sve silne regulative koje su donešene, jer im, očito, odgovara situacija totalne pasivnosti, u kojoj oni ne rade ništa, a obezbijavaju sebi lagodan život, te svoju djecu šalju na privatne obrazovne institucije, a nerijetko je situacija da djeca određenih političara studiraju u inostranstvu o trošku same države i svih ljudi u njoj.

Uprkos ovako crnoj slici, tračak nade i svijetle budućnosti leži u grupama učenika i učenica koji su na pravi način shvatili ulogu VU-a, te su spoznali da mogu kreirati obrazovanje, a ne da to čine samo pomenute institucije, kao i da mogu aktivno djelovati na rješavanju problema koje imaju u svojim učeničkim zajednicama, a i šire.

Autor: Alisa Karović, UG "Zašto ne"

Slika 1: Edukacija-Aktivacija

Slika 2: Generalna skupština 2009.

1.2. Asocijacija srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini – ASuBiH

Asocijacija srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini je organizacija koja okuplja sve srednjoškolce, zajedno sa svim vijećima učenika u Bosni i Hercegovini, s ciljem da unaprijedi status srednjoškolaca kroz njihova prava.

Misija: Zastupati i promovisati sve srednjoškolce u BiH, upoznati ih sa njihovim pravima, te predstaviti njihove ideje da bi se doprinijelo poboljšanju njihovog života u zajednici.

Vizija: Svaki srednjoškolac u BiH učestvuje u procesu donošenja odluka koje ih se tiču.

Glavni ciljevi ASuBiH su:

- međusobno povezivanje članova Udruženja u cilju unapređivanja njihovog statusa u društvu, zaštite osnovnih prava i stvaranja boljih uslova života i obrazovanja;
- stvaranje mišljenja o problemima i ponašanju od opšeg značaja za srednjoškolce i druge mlade, i kao takve predstaviti ih javnosti, vladinim, nevladinim i drugim relevantnim institucijama;
- zalaganje za poboljšanje položaja svakog pojedinog srednjoškola u društvu i obrazovnom sistemu, i u svakom drugom pogledu;
- unapređivanje i promovisanje demokratije i ljudskih prava i jačanje civilnog društva;
- međusobno povezivanje članova Udruženja u cilju unapređivanja njihovog statusa u društvu, zaštite osnovnih prava i stvaranja boljih uslova života i obrazovanja;

- Razmjena iskustava, saznanja i informacija sa srodnim udruženjima i drugim nevladinim organizacijama u zemlji i inostranstvu.

Strukturu Asocijacije srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini čine: Generalna skupština, Predsjednik asocijacije i Upravni odbor.

Generalna Skupština je najviše tijelo Asocijacije. Sastoji se od formalnih predstavnika svih vijeća učenika Bosne i Hercegovine (jedan predstavnik po školi).

Upravni odbor je izvršni organ organizacije. Sastoji se od pet članova. Mandat članova Upravnog odbora je dvije godine.

Slika3: I kamp

Predsjednik Asocijacije vodi sve aktivnosti organizacije i službeno predstavlja Asocijaciju u javnosti. Predsjednika Asocijacije bira Generalna skupština organizacije, i to s mandatom od jedne godine.

ASuBiH se sastoji od redovnih i počasnih članova. Svaki građanin sa područja Bosne i Hercegovine koji ima status srednjoškola može aplicirati za članstvo u organizaciji. Građani koji nemaju status

Jedan od pozitivnih primjera rada vijeća učenika jeste VU JU Gimnazija „Muhsin Rizvić“ iz Kaknja.

Slika 4: II kamp-Goražde

Slika 6: II kamp-Goražde

srednjoškolca mogu aplicirati za počasno članstvo u organizaciji.

ASuBiH organizuje brojne aktivnosti na teritoriji cijele Bosne i Hercegovine:

- "Peer to peer" - okrugli stolovi sa nevladinim organizacijama;
- okrugli stolovi sa vladinim organizacijama;
- info punktovi;
- promo bus;
- ASuBiH kamp 2008;
- PO Brošure;
- Generalna skupština;
- "Edukacija – aktivacija";
- web stranica;
- 17. novembra – Međunarodni dan srednjoškolaca;
- Saradnja sa drugim organizacijama u Bosni i Hercegovini;
- „Sarajevska zima“;
- "Save the children";
- „Obavezno srednje obrazovanje?“ - ASuBiH podupire ideju uvođenja obaveznog srednjeg obrazovanja, ukoliko će srednje

obrazovanje biti besplatno i ukoliko će knjige i drugi materijali

Slika 7: Međunarodni dan srednjoškolaca, 17.11.

potrebni za učenje srednjoškolcima biti osigurane potpuno besplatno;

- „Obrazovanje je najbolja investicija!“.

Kada je u pitanju međunarodna saradnja, Asocijacija srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini je početkom obavljanja svojih aktivnosti na području Bosne i Hercegovine paralelno započela i međunarodnu saradnju u okvirima Evrope. Na samom početku uvedena je i funkcija koordinatora za međunarodne odnose, čime se ovakva saradnja i formalizovala.

Na samom početku Asocijacija je stupila u kontakt sa OBESSU-om (Organising Bureau of European School Students) koji je omogućio da predstavnici ASuBiH-a učestvuju na svim događanjima vezanim za sve unije srednjoškolaca sa područja Evrope. OBESSU je najveća Evropska platforma nacionalnih srednjoškolskih organizacija i unija,

Slika 5: Saznaj i napreduj

Potrebno je naglasiti da je postojanje VU-a kao organa škole od velike važnosti za učenike koji preko VU-a prenose svoje sugestije upravnim organima škole.

Slika 8: Web sajt ASuBiH

a aktivan je u opštem srednjem i srednjem zanatskom obrazovanju. Pored saradnje sa OBESU-om, ASuBiH održava jako dobru saradnju sa Unijom srednjoškolaca Srbije kao i sa Nacionalnim vijećem učenika Republike Hrvatske.

Autor: Aldin Alić

1.3. Vijeće učenika JU Gimnazija "Muhsin Rizvić" - Kakanj

Jedan od pozitivnih primjera rada vijeća učenika jeste VU JU Gimnazija „Muhsin Rizvić“ iz Kaknja. Ovo Vijeće je оформljeno od strane koordinatora za rad VU-a koje je delegiralo Nastavničko vijeće ove škole, a u formiranju VU-a, uz koordinate, učestvovali su i učenici. Članstvo u VU-u sačinjava predsjednik i zamjenik svakog odjeljenja. Jedna od prvih odluka koje je donijelo ovo VU jeste Interni pravilnik u kojem stoji da osobe koje su članovi VU-a nakon dva uzastopna izostanka prestaju biti dio VU-a i njih zamjenjuje novi predstavnik iz tog odjeljenja. Odluke u ovom Vijeću, a to je slučaj i kod većine VU-a u BiH, se isključivo donose demokratskim putem, dakle – glasanjem članova VU-a. Svako od članova ima pravo da predloži određenu aktivnost, a to se dešava na redovnim sastancima koji se održavaju svake sedmice, kao i na generalnoj sjednici na kojoj se usvaja godišnji plan rada ovog Vijeća, te se članovi izjašnjavaju o predlozima, a ono što je veoma bitno

pomenuti o ovom VU-u jeste da su u dosadašnjem radu sve odluke donešene bez nesuglasica.

Vijeće učenika ove škole se bavilo pokretanjem mnogobrojnih humanitarnih akcija u svojoj lokalnoj i učeničkoj zajednici, kako neposrednim davanjem novca ugroženim osobama tako i posrednim putem, jer ovo Vijeće aktivno sudjeluje u radu Crvenog krsta i Merhameta u Kaknju. Vijeće učenika ima saradnju sa Terapijskom zajednicom PROI u Velikim Trnovcima, u okviru koje su učenici učestvovali u radionicama sa šticienicima ove Terapijske zajednice i na taj način sticali nova iskustva i vještine sa različitim kategorijama društva. Iako su na više načina zahtijevali od uprave škole da preduzmu mjere opreza u predjelu školske higijene, zbog pojave novog gripa, na kraju su sami preuzeli inicijativu i riješili ovaj problem postavljajući veći broj higijenskih i dezinfekcionih sredstava zbog primarne prevencije novog gripa. U prvom polugodištu održana je i radionica na temu "Mladi BiH – položaj i potrebe", na kojoj su članovi VU-a pokazali želju da promijene svoj položaj u državi, koji se uglavnom odnosi na bolje obrazovanje, kako njih kao učenika tako i kao budućih studenata. Jedan od zaključaka bio je i taj da srednjoškolsko obrazovanje treba da postane obavezno i besplatno. Svi su se složili i da je neophodan veći broj ovakvih radionica na kojima bi mladi razmjenjivali svoje

Slika 9: Međunarodni dan srednjoškolaca, 17.11.

ideje, zajednički dolazili do zaključaka, jer zajedno su u stanju da pronađu više načina za promjenu, te pored svega, na ovaj način lakše je razvijati svoje komunikacijske vještine. Bitna je i činjenica da je ovo VU samoinicijativno kontaktiralo nevladine organizacije koje su im mogle pružiti ovaj vid edukacije. Članovi VU-a učestvovali su i na javnoj raspravi o Nacrtu strategije za mlade ZE-DO kantona, koja se održala u prostoru Opštinske zgrade Kaknja, gdje su iznijeli svoje prijedloge za dopunjavanje ove strategije, koji su uspješno uvršteni u Nacrt.

Predstavnici VU-a su u februaru 2010. godine prisustvovali konferenciji o reformi školstva u organizaciji učenika i profesora Koledža ujedinjenog svijeta u Mostaru, gdje su upoznali srednjoškolce iz cijele BiH, upoznali se sa njihovim načinom rada i odnosa, a zaključak koju su izveli jeste da su učenici ove škole jedinstveni zbog zavidnog nivoa tolerancije, integracije i suživota koji vladaju u ovoj školi. Tokom rada i sjednica VU-a sprovedeno je istraživanje "Konflikti između profesora i učenika". Cilj ovog istraživanja bilo je upoznavanje sa tim šta u stvari izaziva konflikte ove vrste i koji je način njihovog rješavanja. Na sreću, podaci govore da je ovih vrsta konflikata u ovoj školi malo, jer su ovakvi slučajevi jako rijetki ili uopšte ne postoje.

Takođe, na svoju inicijativu su učestvovali na radionicama pod temom "Aktivizam mladih", koje sprovodi Omladinska informativna agencija, NVO iz Sarajeva, na kojoj su članovi Vijeća osmislili ideje za ovogodišnji Sajam ideja i poslali četiri projekta. Dva projekta su prošla u finale takmičenja, koje je održano 23. marta 2010. godine, u Sarajevu. Članovi Vijeća su, takođe, učestvovali i podsticali druge učenike da učestvuju u priredbama i programu povodom obilježavanja Dana grada Kaknja koji su organizovani od strane ove Opštine. VU je bilo i organizator međukulturalnih priredbi i večeri koje su održavane povodom vjerskih praznika Bajrama i Božića, a koje su bile jako posjećene od strane učenika. Predstavnicu VU-a

Ukažimo da i mi postojimo, da smo subjekti prava, a ne objekti tuđih interesa i da treba nešto pitati i nas o našim interesima i voditi računa kada se rješava nešto što se i nas tiče!

Slika 10: Posjeta vijeća učenika terapijskoj zajednici PROI

prisustvovala je i treningu za predstavnike VU-a koji se održao od 16. do 18. marta u Zenici, u organizaciji OKC-a Banja Luka. Ovo Vijeće je aktivno i na području podizanja ekološke svijesti u svojoj zajednici, a to je jako bitno jer je Kakanj jedan od najzagađenijih gradova u BiH.

Neopremljenost nekih kabineta za izvođenje nastave stalni je problem ove škole, pa je VU radilo i danas radi na rješavanju tog problema, prije svega slanjem zahtjeva velikim kakanjskim privrednicima i industrijskim proizvođačima, a zatim i slanjem dopisa Ministarstvu obrazovanja Ze--Do kantona. Do sada je ova aktivnost rađala plodom, jer je kabinet za informatiku opremljen sa pet novih računara, a za to su zaslužni upravo učenici koji su članovi ovog Vijeća.

Na kraju, potrebno je naglasiti da je postojanje VU-a kao organa škole od velike važnosti za učenike koji preko VU-a prenose svoje sugestije upravnim organima škole. To je jako značajno za upravne organe, jer samo uz saradnju sa učenicima uviđaju koliko je dobar njihov rad i kako ga poboljšati. Na globalnom nivou, ovakvo uključivanje učenika u upravljanje i rad škole značajno je za cjelokupni razvoj i svijest mladih o demokratiji i o tome da samo mijenjanjem nas samih možemo očekivati pozitivne promjene u društvu. U suštini, jedno ovakvo vijeće učenika neke srednje škole u BiH je izuzetak, jer u većini slučajeva broj aktivnosti na kojima VU radi u jednoj školskoj godini je, zaista, minoran ili čak nepostojeći.

Autor: Alisa Karović u razgovoru sa Hanom Sikirom, predsjednicom Vijeća učenika Gimnazije "Muhsin Rizvić", Kakanj

1.4. Vijeće učenika JU Gimnazija „Bihać“

Ovo Vijeće je oformljeno prije, otprilike, pet godina, i to na inicijativu učenika ove škole. Članovi ovog VU-a čine po dvije osobe iz svakog odjeljenja, s tim da svaki učenik može aktivno učestvovati na svim sastancima. Princip odlučivanja je demokratski – za sve odluke

glasaju samo članovi VU-a. Ono što je jako karakteristično za ovo VU jeste da su samoinicijativno organizovali proteste protiv odluke Ministarstva za obrazovanje, nauku, kulturu i sport USK-a da se nastava organizuje i subotom, a radi nadoknade izgubljenog fonda radnih sati nastave za školsku 2009/'10. godinu, zbog štrajka zaposlenih, tj. njihovih nastavnika u obrazovanju USK-a, u jesen 2009. godine.

Veoma je interesantno i bitno da je inicijativa za ovaj protest došla od samih učenika, a VU je tu inicijativu prihvatilo i konkretizovalo organizujući učenike. Ovo je jedinstven slučaj u našoj državi, da ovako mladi ljudi imaju razvijenu svijest o tome na koje načine sve mogu uticati na promjene u društvu. Ono što nas je jako zainteresovalo jeste ozbiljnost s kojom su pristupili ovom problemu i argumentacija kojom su potkrijepili svoj zahtijev.

Oni su, takođe, i javno izrazili neslaganje sa odlukom Kantonalnog ministarstva koja se "preko leđa" učenika i protivno njihovim pravima na petodnevnu radnu sedmicu o kojoj govori Član. 29 Zakona o osnovnom i srednjem obrazovanju USK-a, takođe protivno i Zakonu o vaspitnom procesu, drugim zakonima, Ustavu BiH, FBiH-e, USK-a i Međunarodnoj konvenciji o pravima djeteta.

Pozvali su sve građane da zajedno izraze svoje neslaganje sa ovom odlukom kroz protest protiv takvog kršenja prava djeteta i da podrže njihov zahtjev za ukidanje ili korekciju takve odluke. Prenijeli su ostalim učenicima u BiH jako bitnu poruku: Ukažimo da i mi postojimo, da smo subjekti prava, a ne objekti tuđih interesa i da treba nešto pitati i nas o našim interesima i voditi računa kada se rješava nešto što se i nas tiče! Pokažimo da smo svjesni sebe, svojih prava, interesa i značaja koji treba da imamo u društvu sada i u njegovoj budućnosti. Dajmo glas protiv manipulacije, lažnog morala i pozivanja na interese djece i mladih, a stvarno ponašanje protivno tim interesima.

Iako Vlada USK-a nije udovoljila njihovim zahtjevima, važnije je to da su se učenici aktivirali na ovakav način, a to je zaista jedinstveno za našu sredinu, generalno.

Ovo Vijeće učenika, takođe, već četiri godine samostalno organizuje humanitarni koncert u svrhu pomoći svojim vršnjacima koji nemaju odgovarajuće uslove za život. Neke od dodatnih aktivnosti ovog VU-a su:

- prezentovanje Gimnazije "Bihać" učenicima završnog razreda u osnovnim školama;
- radne akcije na području grada Bihaća, koji važi za jedan od

Slika 11: Zajednička fotografija Vijeća učenika

najčistijih i najzelenijih gradova u BiH.

Što se tiče saradnje sa drugim organizacijama, VU Gimnazije „Bihać“ ima podršku od strane uprave škole, a takođe imaju jako dobru saradnju sa policijom USK-a, kao i saradnju sa Mrežom vijeća učenika i Udruženjem srednjoškolaca BiH. U razgovoru sa njima, oni su izrazili žaljenje zbog nepostojanja savjeta roditelja u njihovoj školi.

Kroz istraživanje o ovoj temi došli smo do zaključka da je jedan od većih problema nefunkcionalnosti većine VU-a u Bosni i Hercegovini nedostatak motivacije i apatija koja generalno vlada u našem društvu, a porazna je činjenica da se to prenosi i na mlađe generacije jer nemaju adekvatne uzore niti u roditeljima, jer u nekim školama uopšte ne postoje savjeti roditelja ili, ako postoje, ne bave se konkretnim problemima, niti u nastavnicima koji ih ne motivišu, niti bude u njima svijest da su oni pokretači i jedini od kojih zavisi promjena koja će donijeti pozitivne rezultate i poboljšati obrazovanje.

Autor: Alisa Karović u razgovoru sa Dalilom Odobašić, predsjednikom Vijeća učenika JU Gimnazije "Bihać"

Poglavlje 2

Crna Gora

KADA JE U PITANJU CRNA GORA, mladi predstavljaju veliki procenat cjelokupne crnogorske populacije – 23,2% ukupne populacije čine mladi ljudi uzrasta od 15 do 29 godina.

2 poglavlje

Crna Gora

Kada je u pitanju Crna Gora, mladi predstavljaju veliki procenat cjelokupne crnogorske populacije – 23,2% ukupne populacije čine mladi ljudi uzrasta od 15 do 29 godina.

Srazmjerno svojoj brojnosti, mladi treba da predstavljaju osnovni stub u razvoju društvene zajednice, te im iz tog razloga treba omogućiti da u njemu aktivno participiraju. Opšte mišljenje je da mladi u Crnoj Gori nijesu dovoljno aktivni, bar ne u onoj mjeri u kojoj treba da budu.

2.1. Uvod

Participacija mladih je jako bitan činilac procesa demokratizacije i društveno-ekonomskog razvoja svake zemlje. Kada je u pitanju Crna Gora, mladi predstavljaju veliki procenat cjelokupne crnogorske populacije – 23,2% ukupne populacije čine mladi ljudi uzrasta od 15 do 29 godina. Srazmjerno svojoj brojnosti, mladi treba da predstavljaju osnovni stub u razvoju društvene zajednice, te im iz tog razloga treba omogućiti da u njemu aktivno participiraju. Opšte mišljenje je da mladi u Crnoj Gori nijesu dovoljno aktivni, bar ne u onoj mjeri u kojoj treba da budu, ali uzroci takvog stanja nijesu samo u mladima, već i u nekim drugim faktorima o kojima će u daljem tekstu biti više riječi.

U najširem smislu, participacija mladih predstavlja mogućnost učešća mladih u kreiranju i donošenju odluka u svim sferama i nivoima društva.¹ Kroz dosadašnji rad sa mladima u Juventas-u, mogli smo zaključiti da se najčešći problemi sa kojima se mladi susreću odnose na nedostatak motivisanosti, informisanosti, podrške i povjerenja od strane starijih, kao i nepostojanje dovoljnog broja omladinskih klubova i zakona o mladima:

- **nedovoljna motivisanost** – mladi u Crnoj Gori nijesu dovoljno motivisani da se aktivno uključe u život društva, nijesu organizovani i nemaju dovoljno povjerenja u društveno-političke institucije. S druge strane, društvo nema dovoljno povjerenja u mlade ljude;
- **nedovoljna informisanost** – mladi u Crnoj Gori nijesu dovoljno informisani o mogućnostima za aktivno uključivanje u razvoj zajednice. Međutim, otvaranjem Kancelarije za mlade, odnosno

[1] Nacionalni plan akcije za mlade, Vlada Crne Gore, str. 133, Podgorica, 2006. god.

Slika 12: Snimanje video spota "Da li znaš da treba da znaš" – Juventas, 2009.

Uprave za mlade i sport pri Ministarstvu prosvjete i nauke Crne Gore, prije dvije godine, situacija se polako popravlja, jer Uprava putem sajta (www.infomladi.me), TV emisija, saopštenja za javnost, festivala, kao i putem stalne saradnje sa nevladinim omladinskim organizacijama, sistem informisanja mladih o njima bitnim stvarima konstantno unapređuje;

- **nedovoljna podrška i povjerenje od strane starijih** – mladi ljudi u Crnoj Gori se susreću sa velikom dozom skepticizma od strane starijih, što bitno utiče na "usporavanje" procedura uključivanja i prihvatanja mladih kao ravnopravnih učesnika u životu društva;
- **nepostojanje dovoljnog broja omladinskih klubova** – crnogorska omladina nema dovoljno prostora za omladinske

Slika 13: Kampanja "Da li znaš da treba da znaš", 10.12.2009.

skupove i organizovanje različitih vrsta aktivnosti za mlade koje bi omogućile njihovu punu participaciju, ali i koji bi predstavljao mjesto koje mladi mogu da se osjete kao svoje i u kome mogu da nesmetano iskažu svoje potencijale i kreativnost;

- **nepostojanje Zakona o mladima** – mladi u Crnoj Gori nemaju Zakon koji bi regulisao i štitio njihova prava, kao i našao moguća rješenja za probleme sa kojima se mladi svakodnevno susreću. Ipak, situacija se i na ovom polju popravlja, jer je izrada Zakona o mladima planirana za 2011. godinu, pa se, shodno tome, nadamo da će njegovim usvajanjem mladi u Crnoj Gori postati mnogo vidljiviji u društvu.

Iako Zakon o mladima kod nas, za sada, ne postoji. Glavni dokument koji tretira pitanja mladih u Crnoj Gori je Nacionalni plan akcije za mlade (2006. god) koji detaljno tretira svako pitanje i problem koji dotiču jednog mladog čovjeka. NPAM predstavlja najbitniji dokument na polju omladinske politike u Crnoj Gori i detaljno obrađuje svaku oblast koja je važna za zdrav razvoj mladih i njihovo aktivno uključivanje u razvoj društva. Možda možemo reći da NPAM u neku ruku "zamjenjuje" Zakon o mladima, jer daje smjernice u razvoju omladinske politike i svih drugih aspekata koji se tiču života jednog mladog čovjeka.

2. 2. Nacionalni modeli uključivanja mladih u sisteme odlučivanja

Da bi mladi ljudi imali mogućnost da doprinose efektном razvoju društva, a sa tim u vezi i da učestvuju u procesima donošenja odluka vezanih za mlade, društvo mora, sa druge strane, da im

Slika 14: Kampanja "Da li znaš da treba da znaš", 10.12.2009.

obezbijedi adekvatne modele koji će ih na pravi način okupiti, uključiti i motivisati na akciju. Iako je Crna Gora jedna od manjih zemalja u Evropi, njeni postojeći modeli uključivanja mladih su raznoliki i bez obzira na to što su pojedini tek u razvoju, oni postoje u znatnom broju.

Učenički parlamenti² – predstavljaju učeničko tijelo unutar škola Crne Gore, koje čine sami učenici. Raniji naziv za učenički parlament bio je "učenička zajednica". Njihovo osnivanje je zakonski garantovano, a škola u okviru koje učenički parlament funkcioniše, dužna je da obezbijedi slobodu organizovanja. Učenički parlament ima za cilj da štiti i promoviše prava učenika, kao i da podstiče aktivizam mladih. Pored toga, UP³ igra veoma važnu ulogu u održavanju dobrog i kvalitetnog odnosa učenik – nastavnik, ali i u uspostavljanju saradnje između škole i svih ostalih institucija i organizacija koje se bave mladima.

U Crnoj Gori učenički parlamenti postoje u srednjim školama, ali ne funkcionišu u svakoj jednako dobro. U nekim školama UP-i postoje samo formalno, dok u drugim UP-i imaju brojne aktivnosti koje zaslužuju sve pohvale (rad na školskim novinama, proslavljanje bitnih datuma vezanih za mlade, organizovanje izleta, školskih predstava i priredbi i sl).

Studentski parlamenti⁴ – predstavljaju studentska tijela koja zastupaju i brane stavove i interese studenata određenog fakulteta. Studentski parlament ima za cilj da u što većoj mjeri uključi mlade

[2] „Aktivna zajednica učenika“, Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore u saradnji sa FOSI Crna Gora, str. 15, Cetinje, 2007 god.

[3] UP – učenički parlament

[4] www.spucg.ac.me, uvid izvršen u aprilu 2010. godine

Slika 15: Kampanja "Da li znaš da treba da znaš", 10.12. 2009. godine - Međunarodni dan ljudskih prava

u proces odlučivanja i donošenja odluka kroz sistem formalnog obrazovanja. Predsjednika i ostale članove studentskog parlamenta biraju svi studenti datog fakulteta. Studentski parlament predstavlja fakultet (i svoj univerzitet) na nacionalnom i međunarodnom nivou. On se takođe brine za održavanje kvalitetnog studentskog standarda kroz dobijanje različitih vrsta studentskih povlastica (studentske kartice, studentski krediti itd), kao i za uticanje na samu politiku fakulteta u pogledu odobravanja popravnih rokova, stvaranje boljeg odnosa sa profesorima, organizovanja javnih skupova i debata, organizovanje putovanja i ekskurzija, informisanje studenata o mogućnostima dobijanja stipendija za studiranje u inostranstvu i sl.

Organizacije mladih⁵ – vrijednost ovog tipa organizacija jeste što ih upravo osnivaju, čine i predstavljaju mladi ljudi koji žele da "iz prve ruke" predstavljaju zajednici stavove mladih i pokažu koliko mladi zaista mogu da pruže. U Crnoj Gori ove organizacije postoje u manjem broju, pri čemu su neke tek u začetku, a neke postoje kao ogranak nevladinih omladinskih organizacija.

Podmlaci političkih partija – predstavljaju omladinu jednog političkog pokreta ili stranke. Njihov osnovni zadatak jeste

angažman mladih ljudi koji zastupaju temeljna načela svoje matične organizacije prema svojoj generaciji i okupljaju mlade u okviru svoje političke stranke. Politički podmlaci se obično bave pitanjima povezanim sa generacijom mladih, posebno pitanjima porodice i obrazovanja, studentske politike, zatim socijalnim pitanjima, kao i pitanjima zapošljavanja i stambene politike mladih.

Sindikati – u Crnoj Gori postoje svega dva sindikata mladih koji predstavljaju ogranak (sekciju) svog sindikata (dakle ne predstavljaju nezavisna tijela). Bave se unapređivanjem položaja mladih na tržištu rada i rješavanjem problema sa kojima se susreću mladi radnici. Polje djelovanja sindikata je politika zapošljavanja mladih, njena usklađenost sa EU zakonodavstvom, prevencija mobbing-a i slično. Sindikati mladih imaju za cilj unapređivanje položaja mladih i povećanje zastupljenosti mladih u sindikalnim povjereništvima i tijelima odlučivanja.

Nevladine organizacije (omladinske) – su neprofitabilne organizacije koje se kroz svoje projektne aktivnosti bave mladima, unapređujući njihov položaj u društvu i jačajući motivisanost i aktivizam mladih u cjelini. Neke od osnovnih aktivnosti omladinskih nevladinih organizacija su:

- vođenje različitih vrsta službi za mlade;

[5] Nacionalni plan akcije za mlade, Vlada Crne Gore, str. 27, Podgorica, 2006. god.

- organizovanje informativnih i edukativnih radionica, seminara i debatnih klubova;
- stvaranje široke ponude edukativnih sadržaja na različite teme (zdravlje, politika, sport, kultura, umjetnost, kursevi, mogućnosti stipendiranja...) i pružaju informacije o programima iz oblasti neformalnog obrazovanja, mogućnosti volontiranja, kulturnog i zabavnog života i najrazličitijih projekata namjenjenih mladima;
- štampanje i izdavanje elektronskih omladinskih časopisa, biltena, knjiga...

Uprava za mlade i sport ⁶ – u okviru Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore postoji i djeluje Uprava za mlade i sport, odnosno ranija Kancelarija za mlade (osnovana pri Ministarstvu kulture, sporta i medija). Uprava za mlade postoji u cilju pružanja podrške implementaciji Nacionalnog plana akcije za mlade, a između ostalog predstavlja i centralni info punkt za realizaciju NPAM-a i lokalnih akcionih planova za mlade. Uprava za mlade i sport je počela sa radom početkom 2009. godine i trenutno sprovodi dvogodišnji projekat „Društveno osnaživanje mladih“, koji se sprovodi u partnerstvu sa Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM), a finansiran je od strane Italijanske kooperacije, a koji ima za cilj obezbjeđivanje učešća mladih u društvu, pružajući podršku mladima, kao i organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima mladih.

Savjet za mlade ⁷ – osnovan je od strane Ministarstva prosvjete i nauke Crne Gore 2007. godine. Njegova misija je da prati, usmjerava, sprovodi, afirmiše i unapređuje Nacionalni plan akcije za mlade – NPAM, osnovu omladinske politike u Crnoj Gori. Savjet za mlade je samostalan u svom radu, a njegovo polje djelovanja se prostire kroz pripremu godišnjih akcionih planova po pitanjima politike za mlade, kreiranje stručnih smjernica za uspostavljanje saradnje sa NVO sektorom i međunarodnim organizacijama, kao i kroz lobiranje i saradnju sa širim krugom saradnika u svim sektorima na polju omladinske politike.

COF – Crnogorski omladinski forum ⁸ – krovna organizacija, koja je osnovana sredinom 2011. godine, okuplja organizacije mladih i druge omladinske strukture na lokalnom i nacionalnom nivou. Inicijativni odbor Crnogorskog omladinskog foruma je počeo sa radom u maju 2010. godine tokom „Dana umrežavanja“ organizovanih od strane Savjeta za mlade i European Youth Forum-a. Inicijativa za kreiranje COF-a je nastala kao rezultat

Slika 16: Kampanja „Da li znaš da treba da znaš“, 10.12.2009.

evidentne potrebe za saradnjom među organizacijama mladih u Crnoj Gori. Njegov cilj je efikasnije i efektivnije zagovaranje interesa i potreba mladih u Crnoj Gori i poboljšanje partnerskih odnosa sa vlastima u kreiranju i implementaciji politike za mlade.

Ostali modeli za uključivanje mladih u razvoj društva u Crnoj Gori su: sportske organizacije, kulturno-umjetnička društva, Crveni krst Crne Gore, vjerske organizacije i mnoge druge. Osim toga, u mnogim gradovima u Crnoj Gori su se počeli formirati savjeti mladih, savjeti za mlade i lokalne kancelarije za mlade, koje razvijaju omladinsku politiku na lokalnom nivou i utiču na povećanje vidljivosti mladih, uopšte.

Autor: Marija Ružić (NVO „Juventas“)

2.3. Zakonodavni okvir

Crnogorski zakonodavni i strateški okvir koji uređuje pitanje učeničkih parlamenata, kao tijela putem kojih učenici mogu učestvovati u procesima donošenja odluka u svojoj školi, prostire se kroz Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju, Nacionalni plan akcije za mlade – NPAM, Strategiju građanskog vaspitanja i građanskog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori, kao i kroz statute svih srednjih škola. Tako se, prema Opštem zakonu o obrazovanju i vaspitanju Crne Gore („Službeni list RCG“, broj 64/02), dio XI, Član 96 kaže da:

- učenici jednog odjeljenja škole obrazuju odjeljenjsku zajednicu;
- učenici svih odjeljenja škole obrazuju učenički parlament ⁹;
- Ovlašćenja i način rada učeničkog parlamenta bliže se utvrđuju Statutom škole.

[6] www.infomladi.me, uvid izvršen u decembru 2010. godine

[7] www.infomladi.me, uvid izvršen u decembru 2010. godine

[8] www.infomladi.me, uvid izvršen u decembru 2010. godine

[9] Zakon o izmjenama i dopunama zakona o opštem obrazovanju i vaspitanju, Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore, Podgorica, 2010. god.

Prema istom Zakonu, u Članu 97, koji govori o pravima učenika se kaže da: Predstavници učeničkog parlamenta imaju pravo da učestvuju u radu stručnih organa škole kad se raspravlja o pitanjima koja su od interesa za učenike (učenički standard, slobodne aktivnosti i slično). Ovaj Zakon predstavlja osnovu pravnog regulisanja učeničkih parlamenata u srednjim školama.

Praksa pokazuje da savjeti roditelja i učenički parlamenti, i pored zakonske regulative koja je pretpostavila decentralizaciju obrazovnog sistema, još uvijek nijesu zaživjele na pravi način, tako da prirodno partnerstvo porodice i škole često ima samo formalni okvir.

Napomena: U sledećim dokumentima nije došlo do promjene, pa se umjesto termina učenički parlament koristi termin zajednica učenika ili učenička zajednica.

Prema Nacionalnom planu akcije za mlade: Zajednica učenika se obrazuje u osnovnoj školi radi razvijanja samostalnosti, jačanja discipline i odgovornosti za rad i uspjeh učenika, kao i njihove saradnje sa nastavnicima i organima škole.

Prema Strategiji građanskog vaspitanja i građanskog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori, smatra se da je jedna od aktivnosti primjene principa obrazovanja za demokratsko građanstvo na nivou škole i promovisanje participacije učenika(-ca) u formama učeničkih zajednica¹⁰. Ovakvim tipom aktivnosti se želi dodatno ojačati status uvođenja posebnih predmeta, kao i pojačati efektivnost njihovih rezultata kroz obezbjeđenje djelovanja principa i prakse demokratskog građanstva i na drugim nivoima u školi.

Prema primjeru Statuta JU mješovite škole i Članu 47, o zajednici učenika se kaže sledeće:

U cilju razvijanja inicijative, samostalnosti, discipline i odgovornosti učenika za uspjeh u savladavanju svih oblika obrazovno-vaspitnog rada, razvijanja osjećaja pripadnosti kolektivu i vlastite važnosti za funkcionisanje zajednice i poštovanja pravila školskog, odnosno kućnog reda, u školi se obrazuje zajednica učenika.

Zajednicu učenika, iz Stava 1 ovog Člana, čine učenici svih odjeljenja škole.

Učenički parlament

Član 48

U cilju razvijanja inicijative, samostalnosti, discipline i odgovornosti

[10] Vlada Crne Gore, Strategija građanskog vaspitanja i građanskog obrazovanja u osnovnim i srednjim školama u Crnoj Gori, 2007-2010, str. 36, Zavod za školstvo, Podgorica, 2007. god.

učenika za uspjeh u savladavanju svih oblika obrazovno-vaspitnog rada, razvijanja osjećaja pripadnosti kolektivu i vlastite važnosti za funkcionisanje zajednice i poštovanja pravila školskog odnosno kućnog reda, u Školi se obrazuje Učenički parlament. Učenički parlament, iz stava 1 ovog člana, čine učenici svih odjeljenja Škole.

Način rada

Član 49

Učenički parlament radi i odlučuje na sjednicama.

Sjednice Učeničkog parlamenta održavaju se po potrebi.

Sjednice Učeničkog parlamenta saziva i njima rukovodi predsjednik Učeničkog parlamenta, kojeg bira Učenički parlament između predloženih kandidata.

Predsjednik Učeničkog parlamenta se bira na period od jedne godine.

Učenički parlament odlučuje većinom prisutnih članova.

Učenički parlament, po pravilu, odlučuje javnim glasanjem, osim u slučajevima propisanim Zakonom, ili kada se za takav način odlučivanja izjasni više od polovine prisutnih članova.

Organizacija i način rada Učeničkog parlamenta bliže se uređuje pravilima Učeničkog parlamenta.

Ovlašćenja

Član 50

Učenički parlament je ovlašćen da:

1. učestvuje u pripremi uputstava o pravima i obavezama učenika;
2. iskaže mišljenje o radu nastavnika i stručnih saradnika i proslijedi ga upravi Škole;
3. podnosi prigovor u vezi sa obrazovno-vaspitnim radom u Školi;
4. učestvuje u oblikovanju sadržaja stručnih ekskurzija i drugih oblika obrazovno-vaspitnog rada;
5. učestvuje u održavanju i uređivanju školske sredine, estetskog i higijenskog uređenja Škole;
6. učestvuje u organizovanju i pripremi školskih svečanosti, priredbi, likovnih i drugih izložbi i sl;
7. učestvuje u akcijama solidarnosti, sakupljanja sekundarnih sirovina i uređenja okoline;
8. ima i druga ovlašćenja, u skladu sa zakonom i Statutom.

Predstavnici Učeničkog parlamenta imaju pravo da učestvuju u radu stručnih organa Škole kad se raspravlja o pitanjima koja su od interesa za učenike (učenički standard, slobodne aktivnosti i sl.). Iako

učnički parlament (zajednica učenika), kao učničko tijelo, shodno važećim dokumentima, mora da postoji u svakoj srednjoj školi u Crnoj Gori, naša praksa u radu na osnaživanju kapaciteta učničkih parlamenata pokazuje da je za mnoge srednjoškolce ovo tijelo potpuna novina. Sa druge strane, u velikom broju srednjih škola, učnički parlamenti jako dobro funkcionišu, pa smo u sledećem tekstu izdvojili tri primjera dobre prakse funkcionisanja učničkog parlamenta.

Autor: Marija Ružić (NVO „Juventas“)

2.4. Učnički parlament JU Gimnazija “Panto Mališić” – Berane

Učnički parlament Gimnazije „Panto Mališić“ je sa ponovnim aktivnim radom, posle 4 godine pauze, počeo u decembru 2006. godine, kada se sa Juventas-ovog seminara vratilo šestoro đaka prvog razreda koji su akcioni plan dogovoren na već pomenutoj obuci, sprovedli u djelo i time pokazali da je tim koji čini UP na pravi način odabran i oformljen. Škola je u potpunosti izašla u susret i podržala sve aktivnosti UP-a. Upravo to je podstaklo članove UP-a da i dalje aktivno rade i da zastupaju glas učenika. Od naredne školske 2007-’08. godine nastaju manji problemi oko biranja članova jer, po Statutu, samo jedan učenik iz svakog odjeljenja ima pravo glasa, pa se postavlja pitanje da li je bolje da to bude proslugodišnji član ili neko novi. Taj problem je riješen kompromisom između zainteresovanih učenika za članstvo u UP-u. Od novembra 2007. godine UP broji 19 članova sa pravom glasa, koordinatora i 2 saradnika. Rad UP-a nadgleda jedan profesor koji nije u obavezi da prisustvuje svakoj redovnoj, ali jeste svakoj vanrednoj sjednici. Zapisničar je u obavezi da direktoru lično dostavi zapisnik najkasnije 48 sati nakon završetka sjednice.

UP je tokom 2008. godine organizovao dva kviza znanja, kao i jedan u saradnji sa medicinskom školom na temu “Zaštitimo se od HIV-a”. UP učestvuje i u organizovanju promocija knjiga, generacijskih svirki i programa za Dan škole, kao i u edukaciji gimnazijalaca za vršnjake edukatore na temu seksualnog i reproduktivnog zdravlja. Tokom 2009. godine UP je bio aktivan u skoro svim aktivnostima škole i pomogao rad debatnog, dramskog i recitatorskog kluba. Učnički parlament gimnazije “Panto Mališić” je i tokom 2010. godine nastavio sa redovnim aktivnostima, brinući o učenicima svoje škole i podstičući aktivizam i učešće mladih u životu društva.

Autor: Jovana Lutovac, predsjednica UP

2.5. Učnički parlament JU Gimnazija “Stojan Cerović” – Nikšić

Glavni pokretač formiranja Učničkog parlamenta Gimnazije “Stojan Cerović” iz Nikšića bila je školska pedagogica, koja je u ovoj inicijativi bila podržana od strane učenika škole. Članovi UP-a se regrutuju preporukom profesora koji su prepoznati kao adekvatni za taj posao, a takođe je moguće i individualno prijavljivanje učenika za učešće u UP-u, nakon čega slijedi period posmatranja. Na kraju, ako prijavljeni učenik pokaže određeni kvalitet, prima se u UP i u tom slučaju cjelokupni Parlament odlučuje o prijemu novog člana. Članovi Učničkog parlamenta oko bitnih stvari odlučuju dogovaranjem uz postizanje konsenzusa, kao i glasanjem, u slučajevima kada je ono neophodno. Saradnja Učničkog parlamenta sa upravom škole je izuzetna, jer uprava u velikoj mjeri podržava njen rad i prepoznaje UP kao tijelo koje će u velikoj mjeri uključivati učenike u proces odlučivanja, posebno kada su u pitanju stvari koje se tiču njih samih. Najveći izazov pri osnivanju Učničkog parlamenta je predstavljalo odabiranje adekvatnog načina za okupljanje učenika, koji bi se u budućem radu bavili jačanjem kapaciteta Parlamenta i na taj način doprinosili uspješnosti njegovog rada. Taj problem je riješen usmenim dogovaranjem sa odjeljenjskim zajednicama, što je dovelo do poboljšanja komunikacije između samih učenika, kao i između učenika i profesora.

Slika 17: posjeta Italijana Volonterskom centru

Učnički parlament Nikšićke gimnazije postoji kratak period vremena, tako da se u svom radu do sada bavio samo školskim problemima i potrebama. U planu je uspostavljanje saradnje sa različitim nevladinim organizacijama, posebno onim koje se bave mladima, kao i drugim institucijama, sa kojima bi sarađivao i organizovao brojne aktivnosti koje će biti usmjerene na jačanje aktivizma mladih.

Autor: Marko Barović, predsjednik UP

Slika 18: Retoričko takmičenje, organizovano pod pokroviteljstvom Debatnog kluba Gimnazije u saradnji sa Učeničkim parlamentom

2.6. Učenički parlament JU Gimnazija "Slobodan Škerović" – Podgorica

O gimnaziji...

Ukazom knjaza Nikole 1907. godine otvorena je Niža državna gimnazija u Podgorici. Godine 1914. i 1915. otvoreni su viši razredi i to je bila prva četvororazredna srednja opšteobrazovna škola u Podgorici. Škola 1960. godine dobija ime Gimnazija "Slobodan Škerović", mada donošenjem Zakona o usmjerenom srednjem obrazovanju i vaspitanju ovaj tip škole se gasi. Po ugledu na privredne organizacije, ona dobija ime RO Centar za društveno ekonomsko obrazovanje, OOUR škola prirodno-matematičkog i humanističkog smjera "Slobodan Škerović" u Titogradu.

Od 1980. godine istupa iz Centra za društveno-ekonomsko obrazovanje i postaje samostalna škola usmjerenog obrazovanja, a 1991. godine ponovo dobija staro ime JU Gimnazija "Slobodan Škerović". U njoj se realizuju planovi i programi četiri smjera ili tipa gimnazije: Društveno-jezička gimnazija, Prirodna-matematička gimnazija, Filološka gimnazija i Matematička gimnazija.¹¹

Učenički parlament

Učenički parlament Gimnazije "Slobodan Škerović" je osnovan 2000. godine, kada je uveden Opštim zakonom o obrazovanju i vaspitanju Crne Gore. Kada je u pitanju regrutacija članova, svake godine se iz svakog odjeljenja svih razreda bira po jedan učenik kao predstavnik svog odjeljenja u UP-u. Na taj način Parlament iz godine u godinu dobija nova lica, koja se jako brzo uključuju u njegove aktivnosti.

Učenički parlament je sastavljen iz dva "zakonodavna" tijela – Skupštine UP-a i Odbora UP-a. Skupštinu čine svi aktivni predstavnici svojih odjeljenja, a Odbor po jedan predstavnik svog razreda iz svoje smjene (po sistemu A1, B1, A2, B2, A3, B3, A4, B4 i još jedna osoba, kako bi broj članova Odbora UP-a bio neparan).

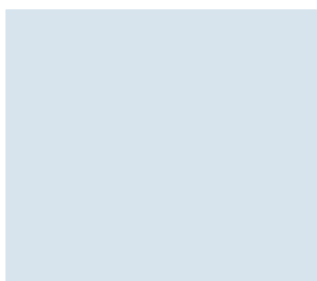
Učenički parlament Gimnazije je od samog osnivanja vrlo aktivan, a tokom poslednje tri godine bavio se sledećim aktivnostima:

- postavljanjem školske radio stanice koja će služiti za obaveštenja, puštanje muzike i sličnog;
- organizovanjem svirki bendova i humanitarnih večeri u Svečanoj sali;
- osnivanjem Volonterskog kluba;
- čišćenjem i sređivanjem biblioteke u saradnji sa Volonterskim klubom Gimnazije "Slobodan Škerović";
- osnivanjem Zidnih novina;
- organizovanjem tribina;
- davanjem mišljenja za izbor direktora škole;
- slanjem učenika na volonterske razmjene;
- humanitarnim akcijama (prikupljanjem novca, knjiga, garderobe...);
- saradnjom sa školama u zemlji i regionu (Pekinska gimnazija – tokom Olimpijskih igara, Banjalučka gimnazija, Sarajevska gimnazija, gimnazije u Beogradu itd);
- saradnjom sa nevladinim organizacijama – Juventas, Društvo za borbu protiv side Crne Gore – Cazas, Forum mladi i neformalna edukacija – Forum MNE, Asocijacija za demokratski prosperitet – ADP ZID...

[11] <http://www.gimnazijapg.com/index.php>, uvid izvršen u novembru 2010. godine

Najveći izazovi sa kojima su se do sada susretali članovi našeg UP-a bili su animiranje članova da budu redovni i aktivni u Parlamentu, kao i usklađivanje školskih, vannastavnih aktivnosti i slobodnog vremena članova sa potrebama Učeničkog parlamenta. Dati izazovi su, uz dosta truda, na kraju uspješno prevaziđeni. UP ima različite aktivnosti koje su korisne za naše članove, a takođe im se pružaju informacije o vannastavnih aktivnostima koje postoje u našoj školi. Pored toga, već na prvom sastanku članovi se dogovaraju oko dana sastanaka i taj redosled se uvijek poštuje. Međutim, često, zbog gore navedenih problema, jedan dio članova nije u mogućnosti da prisustvuje sastanku, pa ukoliko nema bitnijih tema o kojima treba diskutovati, dešava se da odložimo sastanak ili da ga obavi samo Odbor UP.

Autor: Filip Kečina, član Odbora Učeničkog parlamenta JU Gimnazija "Slobodan Škerović"

Poglavlje 3

Hrvatska

U HRVATSKOJ, Zakon o odgoju i obrazovanju obavezuje svaku školu da organizuje i osnuje svoje Vijeće učenika.

3 poglavlje

Hrvatska

Zakon o odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj obavezuje svaku školu da organizuje i osnuje svoje Vijeće učenika.

Nacionalno vijeće učenika je poznato po brojnim aktivnostima kao što su: predstavljanje svih učenika osnovnih i srednjih škola u Ministarstvu, ostalim ustanovama i javnosti; davanje predloga u pitanjima koja su bitna za učenike; predlaganje mjera poboljšanja (uvjeta) rada u školama; itd.

3.1. Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske – NVUHR

Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske (NVURH) najviše je predstavničko tijelo učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske i savjetodavno tijelo Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa RH, čiji su članovi demokratski, transparentno i reprezentativno izabrani predstavnici učenika osnovnih i srednjih škola na razini županija, odnosno Grada Zagreba. NVURH predstavlja učenike osnovnih i srednjih škola kao ravnopravne dionike odgajno-obrazovnog sustava.

Zadaci Nacionalnog vijeća učenika Republike Hrvatske su:

- predstavljanje učenika osnovnih i srednjih škola u svim pitanjima na nacionalnoj razini koja se odnose na učenike, njihov rad i odgojno-obrazovni sustav, u javnosti i institucijama od značaja za odgojno-obrazovni sustav i učenike;
- briga o obvezama, pravima i interesima učenika osnovnih i srednjih škola i zastupanje istih;
- pripremanje i davanje prijedloga ministru znanosti, obrazovanja i športa o pitanjima važnim za učenike, njihov rad i rezultate u obrazovanju;
- predlaganje mjera poboljšanja (uvjeta) rada u školama;
- pomaganje učenicima u ispunjenju školskih, izvanškolskih i drugih obveza;
- promicanje interesa učenika s posebnim potrebama, te traženje rješenja, s obzirom na probleme s kojima se svakodnevno susreću;
- promicanje športskoga duha i borba protiv svih vrsta ovisnosti među učenicima;

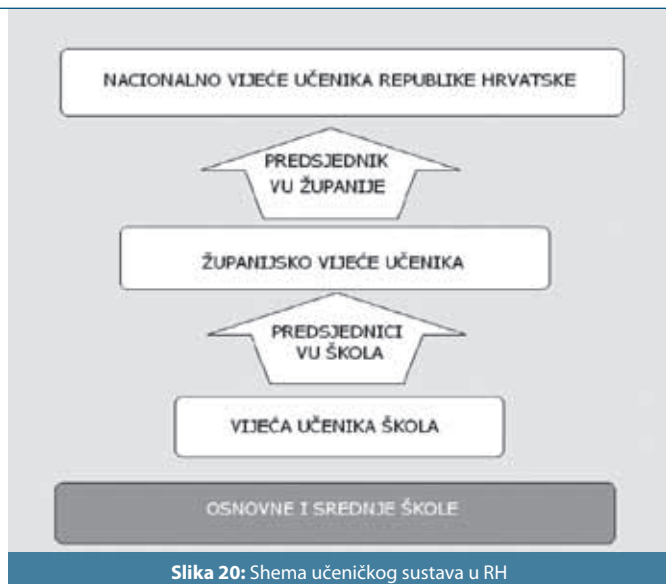

Slika 19: Učenici ispred zgrade Ministarstva

- poticanje i njegovanje kulture dijaloga i tolerancije među učenicima, s obzirom na nacionalnu, rasnu i vjersku različitost;
- razvijanje suradnje učenika osnovnih i srednjih škola s učenicima u drugim zemljama i predstavljanje učenika RH na međunarodnoj razini;
- promicanje inovativnosti i istraživačkog duha među učenicima;
- jačanje strukture Vijeća učenika u RH i strukture učeničkog predstavništva, te u tu svrhu promicanja demokracije, transparentnosti i reprezentativnosti među učenicima;
- pomaganje u izgradnji osobnosti, te jačanju identiteta učenika.

Kako se postaje član NVUHR-a?

Zakon o odgoju i obrazovanju u Hrvatskoj obavezuje svaku školu

Slika 20: Shema učenikog sustava u RH

Slika 21: Naslovnica brošure o pravima učenika

da organizuje i osnuje svoje Vijeće učenika. Predsjednik VU-a škole član je VU-a županije, a predsjednik ŽVU-a član je NVURH-a. Sljedeći nivo predstavljaju županijska vijeća učenika. U svim županijama su ustrojena, postoje i djeluju. ŽVU čine svi predsjednici VU-a osnovnih i srednjih škola županije, a predsjednik ŽVU-a postaje član NVURH-a.

Nacionalno vijeće učenika je poznato po brojnim aktivnostima kao što su: predstavljanje svih učenika osnovnih i srednjih škola u Ministarstvu, ostalim ustanovama i javnosti; davanje predloga u pitanjima koja su bitna za učenike; predlaganje mjera poboljšanja (uvjeta) rada u školama; davanje predloga, kako bi glas učenika i naše ideje i mišljenja ušli u službene spise, zakone, pravilnike i sl; zastupanje interesa učenika pri izradi istih; vođenje brige o zaštiti prava učenika itd. Sastav NVURH-a čine: predsjednik(-ca), dopredsjednik(-ca), zapisničar(-ka), dužnosnik(-ca) za komunikaciju i radne obaveze.

U sledećem tekstu možete pročitati pregled dosadašnjih postignuća Nacionalnog vijeća učenika Republike Hrvatske:

- NVURH je dovršio predlog Kodeksa ponašanja učenika;
- biće predloženo MZOŠ-u da ga svi učenici prihvate pri upisu u školu;
- zajedno s AZOO-om, 2006. godine, izrađen Prijedlog pravilnika o ocjenjivanju;
- pripremio i tiskao brošure o pravima učenika u 5000 komada i slao ih u sve osnovne i srednje škole;
- MVURH je prvo obilježilo 17. studenoga – Međunarodni dan srednjoškolaca u Hrvatskoj;

- u saradnji s MZOŠ-om, NVURH je radio na brošuri "U susret državnoj maturi" i sledeće dvije, za učenike trećih razreda, koja je štampana u 10000 primjeraka i podijeljena trećašima;
- izrađena potpuna baza podataka predstavnika Vijeća učenika po školama;
- napisan predlog Ministarstvu, vezan uz održavanje dodatne i dopunske nastave;
- upućene primjedbe i mišljenja na novi Pravilnik o ocjenjivanju;
- prihvaćena Deklaracija o pravima srednjoškolaca;
- usuglašeno deset tačaka o školskim vijećima učenika;
- - zajedno s CARNet-om (Hrvatskom akademskom i istraživačkom mrežom) NVURH je napravio mrežni portal (drzavnatura.skole.hr) za srednjoškolce;
- detaljno informiše učenike o najvažnijem ispitu u njihovom obrazovanju;
- NVURH dobro sarađuje s učeničko-nastavničkim portalom škole.hr i CARNet-om;
- web site škole.hr izvještava o aktivnostima NVURH-a i medijski nas prati;
- mrežna stranica NVURH-a <http://nvurh.skole.hr>;
- novembra 2008. godine napisali su saopštenje za javnost kojim pozivaju učenike da ne protestuju, već da svoja prava potraže kroz rad u vijećima učenika (njihov je stav da su protesti zadnja opcija u traženju svojih prava, a vijeća učenika su njihova prilika da se bore za prava);
- uskoro se može očekivati i molba za prijavnicu NVURH-a za dobivanje statusa promatrača-organizacije u OBESU-u.

NVURH, takođe, trenutno radi na predlozima za Pravilnik o

Slika 22: Naslovnica brosure "U susret državnoj maturi"

ocjenjivanju; imaju svog predstavnika u odboru za dodjelu nagrade "Luka Ritz"; pišu priručnik za rad u Vijeću učenika; napisali su Poslovnik o radu za županijska vijeća učenika; aktivno učestvuju u osnivanju vijeća učenika u svakoj županiji; vrše monitoring predloga zakona i drugih obvezujućih akata; pokreću kampanju s ciljem osvježavanja i informisanja učenika; otpočeli su rad na projektu virtualnog Parlamenta – internetskog alata za vježbanje demokratije; bili su prvi u Hrvatskoj u obilježavanju 17.11. – Dan srednjoškolaca; donijeli su svoj program rada; aktivno učestvuju u javnim raspravama vezanim za učenike i njihove probleme. Oni, takođe, reaguju, ukoliko se jave pritužbe učenika na kršenje njihovih prava ili ako se osjećaju isključenim iz postupka donošenja odluka. Predstavnici NVURH-a su prisustvovali na predstavljanju online enciklopedije, sudjelovali su u radu konferencije o prevenciji nasilja "Nacrtaj mi osmijeh" i dodjeli nagrade "Luka Ritz" za promovisanje nenasilja. Upravo zbog toga, na dnevnom redu sjednica NVURH-a prosječno je utrostručen broj tačaka. U sklopu ovog Vijeća osnivaju se radne grupe za pojedina pitanja, pri čemu se donosi program rada, izrađuje logo, posjećuju prve škole, izrađuje mrežna stranica i dvije grupe na Facebook-u, pa se s tim u vezi povećava operacionalizacija rada Vijeća.

NVURH održava dobru saradnju sa različitim domaćim organizacijama, pa su tako u junu 2009. godine održali sastanak s Mrežom mladih Hrvatske (MMH), na kojem su se međusobno upoznali i dogovorili za daljnu saradnju i zajednički rad na projektima regulative Vijeća učenika, kao i osnivanja VU Grada Zagreba

Kada je u pitanju međunarodna saradnja, NVURH je kontakt

Slika 23: Web stranica NVURH

Slika 24: Vodstvo NVURH-a i MMH-a na sastanku, 2009. godine

organizacija u OBESSU-u, od srpnja 2008. godine, a takođe su i imali svoje predstavnike na događajima OBESSU-a u Strasbourgu, Briselu, Maastrichtu, Zürichu.

NVURH je u stalnom kontaktu s učeničkim organizacijama u regiji (Vrnjačka Banja, Beograd, Sarajevo), a takođe su u dobro saradnji sa Asocijacijom srednjoškolaca u Bosni i Hercegovini – AsuBiH i Unijom srednjoškolaca Srbije – UNSS, kao i sa OBESSU-SEE office (Makedonija).

Autor: Domagoj Babić, predsjednik NVURH

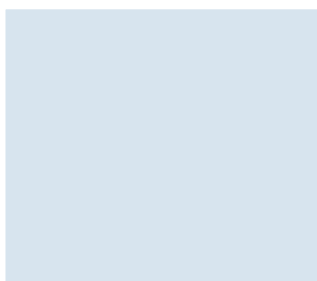
Slika 25: NVURH na TCIO-u OBESU-a, u Briselu, 2008. godine

Slika 26: NVURH na TCIO-u OBESU-a, u Briselu, 2008. godine

Slika 27: Bivši saziv NVURH-a, 2010. godine

Poglavlje 4

Srbija

U SRBIJI postoji nekoliko modela uključivanja mladih u procese donošenja odluka.

4 poglavlje

Srbija

U Srbiji postoji nekoliko modela uključivanja mladih u procese donošenja odluka.

Unija srednjoškolaca Srbije – UNSS predstavlja nacionalnu omladinsku organizaciju koja je nastala 2003. godine, sa ciljem stvaranja organizacije koja će reprezentovati i zastupati srednjoškolce na nacionalnom i evropskom nivou.

4.1. Modeli uključivanja mladih u procese donošenja odluka u Srbiji

*Kaži mi i ja ću zaboraviti.
Pokaži mi i možda ću se setiti.
Uključi me i ja ću razumeti.*

Konfučije

Postojeći modeli uključivanja mladih u procese donošenja odluka u Srbiji su:

Nevladine organizacije – Kao vid uključivanja mladih u procese donošenja odluka, nevladine organizacije su svojim dugogodišnjim radom došle do položaja partnera vladinog sektora u mnogim pitanjima koja se tiču mladih ljudi. Uz pomoć nevladinih organizacija i Kancelarije za mlade pružila se prilika da se aktivno učestvuje u donošenju mnogih nacionalnih strategija kao što su HIV i AIDS, rodna ravnopravnost, strategija za mlade, razvoj zdravlja mladih, bolesti zavisnosti itd. Kao pozitivni primjeri ovakve prakse javljaju se organizacije kao što su „Hajde da...” i Unija srednjoškolaca Srbije (UNSS), koje sprovode projekte čija je osnova i cilj podsticanje aktivizma mladih. „Hajde da...” godinama radi sličan projekat kao što je LPA¹², osnažuju mlade u gradovima da rade na ostvarenju svojih potreba, samo što su po svojoj prirodi ovo manje akcije. Unija srednjoškolaca Srbije je svojim angažovanjem došla u poziciju da pomaže državi i daje svoje predloge za donošenje novog Zakona o obrazovanju.

Kancelarije za mlade – Kroz lokalne kancelarije za mlade svi koji žele da se društveno aktiviraju i da mijenjaju u svojoj lokalnoj

sredini, mogu se uključiti i biti dio određenih opštinskih odbora koji su njima bitni i koji se tiču njih samih.

Y-PEER mreža – Ova mreža je proistekla iz rada Međuagencijske grupe Ujedinjenih nacija za zdravlje, razvoj i zaštitu mladih ljudi (IAG) koju čine UNFPA (Populacioni fond Ujedinjenih nacija), UNICEF (Dečiji fond Ujedinjenih nacija) i WHO (Svetska zdravstvena organizacija), a postoji u 39 zemalja svijeta. Cilj Y-PEER mreže je osnaživanje mladih i stvaranje partnerstva između nevladinih organizacija i državnih institucija za sprovođenje programa vršnjačke edukacije. Y-PEER mreža je napravila i standarde vršnjačke edukacije na globalnom nivou i u tom periodu su Srbija i Crna Gora ušle u proces stvaranja nacionalnih standarda vršnjačke edukacije. U tom postupku su učestvovali nevladine organizacije, savjetodavna za mlade, UN agencije, međunarodne agencije i ministarstva. Takođe, organizovano je 7 radnih grupa i svaka je radila na jednom dijelu standarda, bilo da je to rad na terenu ili monitoring vršnjačke edukacije. Cjelokupni rad je sumiran i objedinjen, a na glavnoj konferenciji su donešeni standardi za vršnjačku edukaciju Srbije i Crne Gore. U tom procesu je učestvovalo preko 1000 mladih ljudi. Pored učestvovanja u procesima odlučivanja kroz svoje komentare, izmjene i dopune nacionalnih standarda, kroz Y-PEER mrežu mladi su bili i dio procesa donošenja Nacionalnih strategija za mlade kao i Nacionalne strategije za ravnopravnost.

LPA projekat – UNICEF Srbija je razvio projekat koji nosi naziv “Razvijanje lokalnih planova akcija za decu”. LPA sa mladima je krenuo 2008. godine, te je u svakom gradu oformljena grupa mladih kojima tim iz UNICEF-a pruža podršku u idejama i planovima, i to kroz treninge, superviziju i konsultacije, čime se podstiče veća

[12] Razvijanje lokalnih planova akcija za decu

Slika 28: Glasanje na generalnoj skupštini OBESU-a u Maastrichtu

aktivnost mladih u sopstvenoj sredini.

LPA je razvijen u 21-om gradu, ali u ovom trenutku u 8 gradova (Vranju, Novom Pazaru, Kragujevcu, Prokuplju, Pirotu, Bečeju, Senti i Kraljevu) postoje timovi mladih koji rade na implementaciji tih planova. Planovi koji se rade u lokalnim zajednicama moraju biti u skladu sa Planom akcija za decu koji je donijela Republika Srbija, i koji ima ciljeve, prioritete, mjere i aktivnosti, ali koje svakako treba prilagoditi i datoj lokalnoj sredini. Planovi se rade u saradnji sa Opštinama. Na taj način i mladi postaju dio sistema upravljanja i odlučivanja, jer su oni omladinska vladina organizacija pri Opštini, od koje dobijaju budžet za predviđene akcije. Na primjer, u Pazaru je jedan od ciljeva generalna participacija mladih, a u Vranju je to poboljšanje sportskih sadržaja. Broj članova ovih grupa varira: od Prokuplja, gdje ih ima oko 100, do Pazara gdje ih ima 20 do 30, ili Vranja gdje ih ima 10.

Učenički parlamenti – Kaže se da su učenički parlamenti jedan od mehanizama demokratizacije škole koji obezbjeđuje prostor mladima da artikuliraju svoje stavove i potrebe. Prepoznavanjem NVO sektora kao partnera, mladi su bili dio donošenja novog Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Novim Zakonom učenički parlament je postao sastavni i obavezni dio svake škole.

Učenički parlamenti predstavljaju:

- sponu između uprave škole i đaka;
- mjesto gdje mladi mogu da iznose svoje stavove, predloge i mišljenja, ali i tijelo kome se svaki učenik može obratiti za

pomoć u vezi sa nekom nedoumicom ili problemom;

- sastavni dio Školskog odbora.

Autor: Marina Ugrinić (Centar E8)

4.2. UNSS – Unija srednjoškolaca Srbije kao vid participacije mladih u društvu

Unija srednjoškolaca Srbije – UNSS predstavlja nacionalnu omladinsku organizaciju koja je nastala 2003. godine, sa ciljem stvaranja organizacije koja će reprezentovati i zastupati srednjoškolce na nacionalnom i evropskom nivou. Organizacija je nastala kao inicijativa pokrenuta od strane nekoliko učenika iz Beograda koji su imali viziju ujedinjavanja srednjoškolaca u cilju borbe za svoja prava. Danas, UNSS je članica OBESU, Y-PEER, NAPOR i ADAE mreža.

Na državnom nivou, UNSS zastupa srednjoškolce u saradnji sa Ministarstvom omladine i sporta, Ministarstvom prosvete, Narodnim parlamentom, Nacionalnim prosvetnim savetom, kao i drugim institucijama relevantnim za obrazovanje i politiku mladih, dok je odmah po osnovanju UNSS započeo saradnju sa OBESU-om (Organising Bureau of European School Student Unions), krovnom organizacijom unija srednjoškolaca u Evropi. Nakon tri godine pozicije posmatrača, UNSS 2006. godine postaje punopravan član OBESU-a, čime srednjoškolci Srbije stiču pravo da direktno učestvuju u kreiranju evropske omladinske i obrazovne politike za srednjoškolce. Takođe, UNSS njeguje i dobru saradnju sa UNICEF-om.

Osnovni ciljevi UNSS – a su:

Slika 29: Mnogi su tog dana umazali ruke

- demokratizacija učeničkih struktura;
- izgradnja kapaciteta učeničkih parlamenata;
- neformalno obrazovanje učenika (seminari, treninzi, radionice, itd);
- podsticanje i osnaživanje aktivnog učešća učenika na školskom, lokalnom i nacionalnom nivou;
- omogućavanje učenicima da realizuju svoje ideje i projekte;
- promovisanje kulture mladih.

Kada je u pitanju članstvo u Uniji, ono može biti individualno, kao i članstvo učeničkog parlamenta (svaki učenik(-ca) škole čiji parlament izglasa članstvo u Uniji, postaje član(-ica) organizacije). Organizacija je razvila nacionalnu mrežu koja broji 79 učeničkih parlamenata u 50 gradova Srbije, uz 17 lokalnih koordinatora. Trenutno, organizacija predstavlja ukupno oko 60000 učenika(-ca).

Strukturu Unije srednjoškolaca Srbije čini Generalna skupština, kao njeno glavno upravljačko tijelo, koja broji sve predstavnike učeničkih parlamenata i koja se sastaje jednom godišnje. Pored nje, postoje i Upravni odbor, koji sprovodi godišnji plan koji je donešen na Skupštini i zastupa organizaciju, kao i Generalni sekretar, lokalni koordinatori, PR tim i Savjetodavni odbor.

Neke od glavnih aktivnosti UNSS-a su:

- Saradnjom do aktivnog učešća – projekat koji je sproveden uz podršku Nacionalnog demokratskog instituta (NDI), koji se bavi implementacijom novog Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, koji je srednjoškolcima u Srbiji omogućio učešće u radu školskog odbora sa pravom glasa;
- Nauči i uključi se – srednjoškolci srednjoškolcima – projekat je

Slika 30: Uljepšani Knez

realizovan uz finansijsku pomoć Evropske unije preko Evropske agencije za rekonstrukciju u saradnji sa Evropskim pokretom u Srbiji. U okviru projekta sprovedeno je istraživanje o socijalno-ekonomskom statusu srednjoškolaca u Beogradu;

- Projekat „Osnaživanje učeničkih parlamenata“ je realizovan u toku 2008-’09. godine, uz podršku Srpske omladine u Švedskoj i agencije SIDA (Swedish International Development Agency). Projekat se sastojao od treninga koji su imali za cilj da podignu kapacitete učeničkih parlamenata u Srbiji, kroz osnaživanje članova i članica parlamenata i na taj način osnaže cjelokupnu mrežu učeničkih parlamenata koju okuplja Unija srednjoškolaca Srbije;
- Srednjoškolski ulični reformski festival – SURF predstavlja jedan od najvećih omladinskih festivala u Beogradu koji okuplja preko 700 učesnika iz cijele Srbije. Festival ima za cilj da predstavi posjetiocima talentovane srednjoškolce koji se bave umjetnošću na različite načine;
- Počnimo muzikom – ovaj projekat je od posebnog značaja za afirmaciju mladih i talentovanih bendova, kao i jedinstvena prilika da srednjoškolci obogate kulturna dešavanja u Beogradu;
- Radionice o seksualnom obrazovanju – Projekat čini serija predavanja namjenjena srednjoškolcima, održana je ukupno u 30 srednjih škola, na temu seksualnog obrazovanja. Predavanjima je prisustvovalo preko 3000 srednjoškolaca;
- Monitoring govora mržnje – srednjoškolci iz Beograda i Niša, članovi UNSS-a u oba grada, prošli su kroz obuku o tehnikama novinarstva i organizovali različite akcije i ulične performanse pod sloganom „Biraj šta i koga slušaš – STOP govoru mržnje“.

Slika 31: E-democracy conference u Beogradu

Projekat je završen sastankom obje grupe sa profesionalnim novinarima na kojem su razmijenjena iskustva o borbi protiv govora mržnje.

- Bogatstvo svjetskih kultura – projekat je uključivao organizovanje kulturno- zabavnih večeri Malezije, Kine, Kube, Izraela, Španije i Grčke, zemalja koje su se kroz muziku, ples, običaje i nacionalnu kuhinju predstavili Beograđanima. Veliki broj mladih ljudi je imao priliku da se kroz zabavu upozna sa ovim kulturama;
- 17. novembra, Međunarodni dan srednjoškolaca u svijetu se obilježava kao znak sjećanja na velike studentske proteste koji su održani u Pragu, 17. novembra 1939. godine. Studenti su protestovali protiv nacističke okupacije. UNSS tradicionalno obilježava ovaj dan svake godine;
- Svi različiti svi ravnopravni škole – UNSS je sa predstavnicima ostalih unija srednjoškolaca u Evropi učestvovala u definisanju programa i kriterijuma koje škola treba da ispuni da bi dobila sertifikat i postala „SRSR škola“, tj. ona škola u kojoj učenici aktivno učestvuju u školskoj zajednici i pomovišu bogatstvo različitosti, ona u kojoj su njihova (ljudska, učenička) prava poštovana;
- Novi model učeničkog parlamenta je drugi nacionalni projekat Unije srednjoškolaca Srbije. Nastao je iz potrebe za uvođenjem reda u odnosu između srednjih škola i učeničkih parlamenata. Projektom je pokrenut proces sakupljanja mišljenja i predloga kako postojeće stanje poboljšati. U okviru projekta je stvoren novi model organizovanja učeničkog parlamenta, kao i napisana Deklaracija srednjoškolaca o kvalitetu obrazovanja i aktivnom učešću;

Slika 32: Ministarka za omladinu i sport R. Srbije Snežana Marković-Samardžić

- PRAVA NA SUNCE! (LIGHT ON THE RIGHTS!) – promovisanje evropske srednjoškolske kampanje “Light on the rights!” (“Prava na sunce!”), koja ima za cilj da promoviše Evropsku deklaraciju o pravima srednjoškolaca, kao i da aktivira veliki broj mladih ljudi.

Srednjoškolci i srednjoškolke Srbije, smatraju da je neophodno omogućiti svim učenicima pravo, prostor, priliku, podsticaj i podršku da razviju svoje ideje i ispolje svoje kreativne potencijale. Naša misija je da ostvarimo predloge definisane Deklaracijom, što bi predstavljalo osnovu za stvaranje novog načina školovanja koji će podstaći aktivno učešće mladih u društvu i stvoriti nove generacije mladih koje imaju svijest o značaju svog angažovanja, važnosti demokratije, saradnje, poštovanja različitosti, ravnopravnosti i inkluzivnosti.

Školu smatramo mjestom koje postoji zbog učenika, orijentisano na njihove potrebe i proces individualnog razvijanja, te nam je razvijanje participacije učenika, kao onih koji su većina u školi i onih koji najbolje znaju šta im je potrebno, osnovni zadatak. Stoga smo sproveli jaku zagovaračku kampanju koja je argumentovano promovisala učešće učenika i kao rezultat izmijenili Krovni zakon o obrazovanju (Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja, usvojen u septembru, 2009. godine). Ovo je gotovo jedinstven primjer da srednjoškolci promijene zakon jedne države, i to na tako radikalan način, što samo dokazuje da je angažovanje učenika smislena i uspješna akcija. Danas učenici u Srbiji imaju pravo da glasaju u školskom odboru, učestvuju u kreiranju razvojnih planova i samovrednovanju škole. Međutim, sama izmjena zakona nije svrha sama po sebi, već instrument za implementaciju stečenih prava. Danas se suočavamo sa brojnim izazovima u tom procesu, ali čvrsto

Slika 33: Poslednja sjednica Parlamenta u Skupštini Republike Srbije

vjerujemo u odgovorno učešće, što se svakoga dana i potvrđuje sve većim brojem škola u kojima su učenici aktivni.

Često ćete čuti da su mladi budućnost, ali mi smo sigurni da smo živi u sadašnjem trenutku i da upravo sada želimo bolju realnost u kojoj ćemo učiti, stvarati i družiti se! Zato nastavljamo sa svojim akcijama sa pozitivnim mislima o budućnosti.

Autor: Nikola Jelić (UNSS)

4.3. Učenički parlament Šeste beogradske gimnazije

Ukazom Ministarstva Kraljevine Jugoslavije, 19. oktobra 1933. godine, osnovana je Šesta muška gimnazija kao "Nepotpuna muška realna gimnazija". Prve godine je imala 286 učenika u 12 odeljenja. Danas ova škola broji oko 1500 učenika i 44 odeljenja.

Nakon niza promjena naziva i profila, 1950. godine nastaje današnja Šesta beogradska gimnazija. Škola se isticala nizom posebnih aktivnosti: njegovanjem literarnog rada, dramskom sekcijom (čiji su članovi bili danas poznati glumci: Ružica Sokić, Rada Đurićin, Ivan Bekjarev...) i mnogim drugim aktivnostima. Škola je imala svoj list ("Smotra") koji je izlazio u 4000 primjeraka. U školi je nastala i prva zadruga u gradu, a šezdesetih godina u njoj je organizovan obavezan društveno koristan rad. Od 1963. godine, škola je počela sa projektima razmjene učenika u saradnji sa Zagrebačkom i Ljubljanskom gimnazijom.

Učenički parlament

Učenički parlament Šeste beogradske gimnazije osnovan je 2003. godine, pod mentorstvom Sonje Žarković, tadašnjeg pedagoga škole. Sonja je, inače, jedna od najzaslužnijih osoba za stvaranje

Slika 34: Poslednja sjednica Parlamenta u Skupštini Republike Srbije

učeničkih parlamenata u Srbiji, uopšte. Učenički parlament djeluje u posebnoj kancelariji dobijenoj od škole u kojoj radi konstantno već dvije godine.

Strukturu parlamenta čine predsjednik, potpredsjednik i šest ministara. Postojeća ministarstva su: informisanje, sport, kultura, unutrašnji poslovi, spoljni poslovi i finansije. Svi članovi Parlamenta pripadaju nekom od ministarstava i imaju pravo glasa, tako da, ma koja tema ili problem da se obrađuje, svaki član Parlamenta ima pravo da iznese svoje mišljenje. Odluke se donose principom većinskog glasanja. Sjednice mogu biti radne i hitne.

Predsjednik Učeničkog parlamenta je Marko Čeperković, koji prisustvuje svim sjednicama Nastavničkog vijeća i Školskog odbora. Marko je predsjednik Komisije za prava mladih Opštine Zvezdara, član omladine HO za ljudska prava u Srbiji, kao i član Istraživačkog centra Petnica.

Aktivnosti Učeničkog parlamenta Šeste beogradske gimnazije:

- Parlament je poznat po svojim akcijama, ne samo u Beogradu, već i čitavoj Srbiji;
- potpisivanje memoranduma sa Ministarstvom prosvjete i nauke;
- sjednica u Skupštini Republike Srbije;
- tradicionalna svirka Šeste beogradske gimnazije;
- đački kutak;
- humanitarne akcije i učestvovanje u obilježavanju svih bitnih datuma;
- aktivnosti na svim sastancima koji se tiču bilo kakvih odluka vezanih za Gimnaziju;

- stvaranje novog Statuta;
- stvaranje Unije parlamenata Beograda, kao i Opštine Zvezdara;
- akcije vezane za poboljšanje uslova rada u Gimnaziji i Gimnazije kao druge kuće;

„Pazi svirka” je projekat na koji je Učenički parlament najviše ponosan. Svirka predstavlja tradicionalnu akciju Parlamenta i održava se jednom godišnje. Ona podrazumijeva višemjesečno planiranje koncerta i promociju neafirmisanih bendova. Organizovan je i konkurs preko Facebook stranice Šeste beogradske gimnazije za logo svirke i izvršeno je redovno obavještanje o toku organizacije, promovisanje i pozivanje na svirku. Od strane Učeničkog parlamenta, izdejtstvovane su i maksimalne mjere bezbjednosti (26 redara, 6 članova profesionalnog obezbjeđenja i policija), a takođe je vršeno i naplaćivanje karata za ulaz, kako bi prikupljeni novac išao u fond Učeničkog parlamenta.

Slika 35: Akcija „Free hugs”, dijeljenje zagrljaja na ulicama Beograda slučajnim prolaznicima

Jedan od glavnih ciljeva Učeničkog parlamenta bilo je reformisanje načina rada Parlamenta i novi način funkcionisanja koji su uredili po modelu GTC-a. Predsjednik, potpredsjednik i ministri uvijek vode računa da motivisanost svih članova Parlamenta bude dobra. Neki od drugih izazova su:

- ispuniti očekivanja učenika škole;
- održati transparentnost rada Parlamenta i otvorenost ka problemima ostalih učenika škole;
- održati dobre odnose sa školskom upravom.

U osnovi, najbitnije je imati podršku u školi kako od strane učenika tako i od strane profesora i uprave škole. Bitno je da mladi u školi

znaju da Učenički parlament postoji, kao i da uvijek mogu da mu se obrate – i kada imaju neki problem i kada žele da predstavne neku dobru ideju.

4.4. Učenički parlament Vazduhoplovne akademije - Beograd

Učenički parlament Vazduhoplovne akademije je oformljen 2004. godine inicijativom tadašnjih učenika škole. Regrutacija članova se vrši tako što po 2 predstavnika svakog odjeljenja u školi čine članove Parlamenta. Učenici se o Parlamentu obavješavaju kako kroz rad samog parlamenta tako i preko razrednog starješine. Na taj način se vrši regrutacija. Strukturu Parlamenta čine: predsjednik, zamjenik predsjednika, blagajnik, sekretar i poslanici. Parlament je tu da bude spona između đaka i uprave škole. S obzirom na to da su teme koje se obrađuju na sjednicama Parlamenta uvijek usmjerene ka poboljšanju položaja učenika u školi, svaki poslanik ima prava da iznosi svoje predloge. Na sjednicama se raspravlja o aktuelnim temama i predstojećim događajima, a da li će se predložene aktivnosti sprovesti, odlučuje se većinskim glasanjem. Aktivnosti Učeničkog parlamenta Vazduhoplovne akademije su brojne:

- jedna od značajnijih akcija koje je Parlament uradio je otvaranje kluba – menze u školi gdje učenici mogu da sjede, jedu, druže se, popiju piće i sl. Učenici su to tražili i Parlament je izdejtstvovao da se klub otvori;
- svake godine se, već tradicionalno, organizuje turnir u fudbalu. Prošle godine je čak bio i otvorenog tipa, ne samo za učenike škole nego i za sve zainteresovane sa strane. Turnir je imao sponzore, a plaćalo se i učešće da bi se omogućio novac za nagrade. Akcija je bila medijski praćena;
- jedan od planova, na kome se aktivno radi je da se od sledeće godine, u okviru „đačkog dinara” koji se plaća svake godine školi radi pokrivanja osiguranja, higijene u školi itd. uvede i stavka za Učenički parlament. Na taj način bi se 50 do 100 dinara odvajalo za Parlament, koji bi samim tim imao fiksni budžet;
- Učenički parlament organizuje i razne sezonske akcije humanitarnog karaktera. Opseg akcija je velik i ide od skupljanja novca za djecu iz Zvečanske uz pravljenje novogodišnjih paketića, do skupljanja para za djecu sa Kosova.

Kada je u pitanju saradnja Učeničkog parlamenta sa drugim zainteresovanim akterima, ističe se dobra povezanost sa lokalnom upravom, prije svega sa Opštinom Stari grad sa kojom imaju sjajnu saradnju. Članovi su Unije srednjoškolaca Srbije, kao i Unije parlamenata Starog grada.

Članovi Učeničkog parlamenta su i dio školskog odbora već tri godine, u cilju ostvarivanja lakšeg načina informisanja između uprave i đaka, kako sva komunikacija ne bi uvijek išla preko razrednih starješina. Sve odluke donosi roditeljski odbor i školski odbor, a Parlament je tu da se lakše komunicira u vezi sa stvarima koje su učenicima bitne – pogotovo kada su u pitanju ekskurzije, maturske večeri. Učenički parlament predstavlja sredstvo informisanja i mjesto gdje učenici mogu da kažu svoje mišljenje. Sa upravom škole imaju više nego dobar odnos, pri čemu nailaze na potrebnu podršku i razumjevanje.

Glavni izazovi u dosadašnjem funkcionisanju Učeničkog parlamenta, bili su:

- održati motivisanost među članovima Učeničkog parlamenta;
- ispuniti očekivanja učenika škole;
- održavati transparentnost rada Parlamenta i otvorenost ka problemima ostalih učenika škole;
- održavati dobrih odnosa sa školskom upravom i lokalnom zajednicom.

Dati izazovi su prevaziđeni na različite načine, u zavisnosti od situacije i tipa problema. Motivisanost ljudi u Parlamentu, naravno, varira. Neki su članovi više, neki manje aktivni, ali se gotovo nikad nije desilo da učenici dođu na sjednicu i da ništa ne kažu, odnosno da ne učestvuju. Dakle, članovi Učeničkog parlamenta uvijek iznose svoje mišljenje, što je jako dobro jer prepoznaju Parlament kao tijelo u kojem mogu da iznesu svoje stavove. I, naravno, što su im teme interesantnije, to se i oni više angažuju tokom diskusija.

Poenta Parlamenta jeste da otkloni sve nedoumice i eventualne probleme koji postoje među učenicima, da im se pomogne da razgovaraju sa direktorom kada im je potreban, da dođu do potrebnih informacija. Dešava se da učenici imaju razne predloge, ali dosta vremena treba da protekne dok date ideje stignu da određenih struktura. Upravo je jedan od razloga nastanka Učeničkog parlamenta bio da se smanji taj jaz i da se skрати vrijeme donošenja odluka u korist učenika.

Sve akcije koje organizuje Učenički parlament su otvorenog karaktera, nekada čak i medijski praćene. Svi učenici imaju pravo da daju svoje predloge tako da Parlament svojim radom teži da učini boravak u školi što boljim i zanimljivijim za njih.

Kako je dio školskog odbora već tri godine (UP je postao dio školskog odbora prije nego što se uopšte donio Zakon koji obavezuje školu da učini isto), UP smatra da ga je škola prepoznala

kao dobru sponu između učenika i uprave, kao i ozbiljnog saradnika u radu škole.

Kao rezultat ovakve prakse javlja se ostvarena dobra saradnja kako sa upravom škole tako i sa učenicima koji prepoznaju da UP radi u njihovu korist i podržavaju ih. Učenici znaju da mogu da se obrate članovima UP-a kada imaju neke probleme ili kada žele da dobiju informacije o određenim aktivnostima koje će se sprovesti.

Naučene lekcije iz rada Učeničkog parlamenta su da se radom u Parlamentu osoba razvija na pozitivan način, dobija volju da nešto dobro uradi, kao i da nešto mijenja u svojoj sredini. Takođe, razvija osećaj za odgovornost i timski rad, smisao za organizaciju, za zalaganje i za rad u kolektivu. Rad u Učeničkom parlamentu je koristan za svakog, a Parlament i jeste tu da bi omogućio učenicima da im vrijeme provedeno u školi bude zanimljivije i prijatnije.

Autor: Mladen Vuković, predsjednik UP-a

4.5. Dance4Life

Dance4life je internacionalni projekat koji je pokrenut u cilju borbe protiv HIV/AIDS-a. Sam projekat se sprovodi u preko 30 zemalja u svetu. Ideja ovog projekta je edukacija mladih korišćenjem savremenih medija učenja kao što je vršnjačka edukacija, muzika, ples, ritam. Ciljevi projekta „Dance4life“ su motivisanje mladih uzrasta od 13 do 19 godina da menjaju svoje okruženje svojim pozitivnim stavovima ali i borbom protiv diskriminacije obolelih od HIV-a. Projekat u Srbiji sprovode dve nevladine organizacije – Centar E8 i JAZAS.

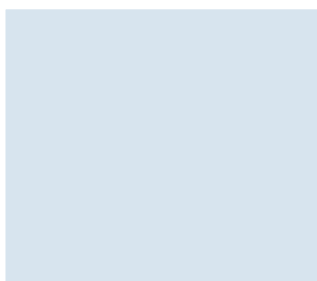
Projekat se sastoji iz četiri dela:

- „Dance4life“ edukacije – muzičari, igrači (od kojih se uči univerzalna „Dance4life“ koreografija);
- vršnjaci edukatori i mladi ljudi koji žive sa HIV-om organizuju radionice o HIV-u i AIDS-u kroz video prezentacije, diskusije, vršnjačku edukaciju i igru. Za sve učesnike iskustvo je jedinstveno, interaktivno i uzbudljivo i omogućava da se iskaže kroz jedan od navedenih projekata;
- „Act4life“ – aktivno učešće poput volontiranja, prikupljanja sredstava za projekte prevencije HIV-a i AIDS-a, podizanje svesti među prijateljima, porodicom i zajednicom, kao i svaka druga aktivnost koju mladi smisle u ovom cilju;
- program životnih vještina omogućava da mladi saznaju više o HIV-u, seksualnosti i prevenciji, ljudskim pravima, povezanosti zloupotrebe droga i HIV-a, kao i o važnim vještinama poput vještine pregovaranja (kako reći NE) i komunikacije. Mladi koji

prođu trening za program životnih vještina postaju vršnjački edukatori koji dalje svoje znanje i vještine prenose na vršnjake.

Svake druge godine se organizuje veliki događaj širom sveta, u svim zemljama koje sprovode kampanju "Dance4life". Satelitskim povezivanjem, mladi ljudi širom sveta igraju koreografiju svoje zemlje, kojom na simbolični način predstavljaju svoj stav o borbi protiv HIV-a. Ove godine, Live Connection biće održan 27. novembra i okupiće oko 3000 mladih ljudi iz cele Srbije. Ovo je apel mladih da podseti sve da je 2015-ta godina ona u kojoj treba da budu ispunjeni milenijumski ciljevi razvoja. Milion mladih ljudi širom sveta zajedno će igrati za život i time privući pažnju medija, kompanija i vršnjaka i podsetiti svetske lidere na obećanja koja su dali na skupu "Milenijumski ciljevi razvoja" (MDG).

Autor: Marina Ugrinić, Centar E8

Poglavlje 5

OBESSU - Međunarodna organizacija učeničkih parlamenata u Evropi

OBESSU se zalaže se za unapređenje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja i položaja srednjoškolaca unutar obrazovnog sistema u Evropi.

5 poglavlje

OBESSU - Međunarodna organizacija učeničkih parlamenata u Evropi

OBESSU se zalaže se za unapređenje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja i položaja srednjoškolaca unutar obrazovnog sistema u Evropi.

OBESSU predstavlja stavove srednjoškolaca prema različitim obrazovnim institucijama i platformama u Evropi i zalaže se za unapređenje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja i položaja srednjoškolaca unutar obrazovnog sistema u Evropi.

Slika 36: Konferencija o rodnoj jednakosti, Ljubljana, mart 2008. god.

OBESSU je krovna Evropska organizacija za Nacionalne unije srednjoškolaca. OBESSU je aktivan u srednjem generalnom i strukovnom obrazovanju. Organizacija je osnovana 1975. godine u Dublinu, Irska, i trenutno okuplja organizacije (članice i posmatračke) iz preko 20 evropskih zemalja (21 zemlja članica + 3 posmatrača). OBESSU predstavlja stavove srednjoškolaca prema različitim obrazovnim institucijama i platformama u Evropi i zalaže se za unapređenje kvaliteta i inkluzivnosti obrazovanja i položaja srednjoškolaca unutar obrazovnog sistema u Evropi. Trenutno sjedište OBESSU-a se nalazi u Briselu.

OBESSU-ovi ciljevi su:

- predstavljanje srednjoškolaca kao zainteresovanih strana u

Slika 37: Sesije o interkulturalnom učenju, Strazbur, jul 2008. god.

okviru svojih obrazovnih sistema, kao i drugih pitanja koja se tiču njihovih života. Srednjoškolci su istinski stručnjaci;

- izgradnja i podržavanje predstavničkih struktura srednjih škola;
- razmjena iskustava i dobre prakse između učeničkih zajednica;
- borba za jednak pristup obrazovanju, demokratiji i aktivnom građanstvu;
- borba protiv privatnog obrazovanja, plaćanja školarine, diskriminacije i nepravde;
- promovisanje solidarnosti i razumjevanja.

OBESSU-ove politike se zalažu za:

- prava učenika – Deklaracija o pravima učenika;
- demokratiju u školama i prepoznavanje reprezentativnosti učenika – glas učenika se mora čuti;

Slika 38: Trening za internacionalne instruktore, Brisel, oktobar 2008. god.

Slika 39: European Student Assembly Malmo, septembar 2008. god.

- slobodan i jednak pristup obrazovanju za sve – borba protiv plaćanja školarina, privatnog obrazovanja i svih procesa koji prijete da ugroze obrazovanje u državnim školama;
- protiv diskriminacije svake vrste – protiv rasizma, ksenofobije, homofobije, seksizma.

OBESU se bori:

- za jednakost polova;
- za prepoznavanje neformalnog obrazovanja i doživotnog učenja;
- za mobilnost učenika;
- za ujedinjeni učenički pokret.

OBESU je član European Youth Forum-a i radi uz podršku Savjeta Evrope i Evropske komisije, a takođe je i u partnerstvu sa Unijom srednjoškolaca Evrope (The European Students' Union – ESU), Evropskim sindikatom za obrazovanje (The European Trade Union Committee For Education - ETUCE) kao i sa mnogim drugim.

Članovi OBESU-a su sledeće nacionalne, nezavisne, reprezentativne i demokratske unije srednjoškolaca:

AKS (Austria)	ISSU (Ireland)	ESSA (UK)
VSK (Belgium)	UDS (Italy)	USO (Switzerland)
ASuBiH (B&H)	SIF (Iceland)	MAKOSZ (Romania)
DGS (Denmark)	LMS (Lithuania)	
LH (Denmark)	EON (Norway)	
EEO (Denmark)	SVEA (Sweden)	Croatia
FSS (Finland)	UNSS (Serbia)	Luxembourg
SLL (Finland)	DOS (Slovenia)	Albania
UNL (France)	CANAE (Spain)	
AVEL (France)	ESCU (Estonia)	

OBESU je aktivan na polju organizovanja različitih događaja koji uključuju srednjoškolce:

- konferencija o rodnoj jednakosti, Ljubljana, mart 2008. godine;
- sesije o interkulturalnom učenju, Strazbur, jul 2008. godine;
- trening za internacionalne instruktore, Brisel, oktobar 2008. god;
- Skupština - European Student Assembly Malmo, septembar 2008. god;
- Četvrta evropska konferencija srednjoškolaca, Maastricht, decembar 2008. god;
- Konferencija o globalnom obrazovanju, Ciri, mart 2009. god;
- "Upotreba informacija i komunikacijskih tehnologija u promovisanju školske demokratije", Konferencija i Generalna skupština, Beograd, maj 2009.god;
- trening za internacionalne instruktore "Evropske politike koje se tiču mladih i obrazovanja: „Kako možemo uticati na proces donošenja odluka?", 7-11. oktobra 2009. god, Brisel;
- Sedamdeseta godišnjica Međunarodnog dana srednjoškolaca – 17. novembra (Međunarodni dan srednjoškolaca – sjećanje na učenike koji su bili žrtve totalitarnog režima i ponovno pokretanje uloge učeničke demokratije i participacije u Evropi danas – događaju je prisustvovalo 100 učesnika, a počasni gosti su bili Evropski komesar za obrazovanje, potpredsednik Evropskog parlamenta, Savjet Evrope, UNESCO;
- Peta evropska konferencija srednjoškolaca: "Obrazovanje svijet globalizacije: prilike i opasnosti", 17-20. decembra 2009. god, Beč, Austrija;
- kampanja "Light on the Rights" – podrška pravima učenika.

Slika 40: Četvrta evropska konferencija srednjoškolaca, Maastricht, dec. 2008.

OBESSU se sastoji od pet radnih grupa koje se bave slijedećim temama:

1. Interni dokumenti
2. Globalno umrežavanje
3. Prava srednjoškolaca
4. Stručno obrazovanje i obuka
5. Razvoj srednjoškolskih struktura

Partneri na projektu:

NVO „Juventas” – Crna Gora

Juventas je jedna od najstarijih i najaktivnijih omladinskih organizacija u Crnoj Gori. Od samog nastanka 1996. okuplja srednjoškolce i studente koji žele da aktivno učestvuju u društvenim dešavanjima i time utiču na svoju budućnost. Do sada, više od 1000 mladih ljudi bilo je angažovano na realizaciji Juventas-ovih projekata. Trenutno, naše članstvo broji više od 100 srednjoškolaca i studenata. Jedna od glavnih Juventas-ovih aktivnosti je rad sa mladima i realizacija aktivnosti koje doprinose osnaživanju kapaciteta mladih i njihovom aktiviranju u društvu. Juventas teži da svojim radom podstakne mlade da budu što više uključeni u dešavanja u svojoj zajednici, da slobodno izraze svoje mišljenje i ideje, kao i da nesmetano iskažu svoje potencijale i kreiraju svoju budućnost u skladu sa njima. Omladinski rad se sastoji od različitih aktivnosti i projekata koji pomažu mladima da se što bolje integrišu u društvo i igraju značajnu ulogu u procesu donošenja odluka. Juventas je aktivirao ne samo mlade ljude iz Podgorice, već i iz ostalih gradova u Crnoj Gori, kao i mlade iz ruralnih sredina koji nijesu imali priliku da učestvuju u dešavanjima takvog tipa. Tokom ove godine Juventas će nastaviti sa već tradicionalnim projektima

Slika 41: Konferencija o globalnom obrazovanju, Ciri, mart 2009. god.

ali će, takođe, krenuti u realizaciju nekih novih, samostalno ili kroz saradnju sa organizacijama iz zemlje i regiona za koje se nadamo da će imati podjednako dobre rezultate kao i svi prethodni.

Nacionalno vijeće učenika Republike Hrvatske

Nacionalno vijeće učenika RH (NVURH) najviše je predstavničko tijelo učenika osnovnih i srednjih škola Republike Hrvatske i savjetodavno tijelo Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske čiji su članovi demokratski, transparentno i reprezentativno izabrani predstavnici učenika osnovnih i srednjih škola na razini županija, odnosno Grada Zagreba. NVURH predstavlja učenike osnovnih i srednjih škola kao ravnopravne dionike odgojno-obrazovnog sustava. Neke od zadaća Nacionalnog vijeća učenika Republike Hrvatske su: predstavljanje učenika u svim pitanjima koja se odnose na njih, njihov rad i odgojno-obrazovni sustav, u javnosti i institucijama od značaja za odgojno-obrazovni sustav i učenike, briga o obavezama, pravima i interesima učenika osnovnih i srednjih škola i zastupanje istih, pripremanje i davanje prijedloga ministru znanosti, obrazovanja i športa o pitanjima važnim za učenike, njihov rad i rezultate u obrazovanju, predlaganje mjera poboljšanja (uvjeta) rada u školama, poticanje i njegovanje kulture dijaloga i tolerancije među učenicima s obzirom na nacionalnu, rasnu i vjersku različitost, razvijanje suradnje učenika osnovnih i srednjih škola s učenicima u drugim zemljama i predstavljanje učenika RH na međunarodnoj razini, jačanje strukture vijeća učenika u RH i strukture učeničkog predstavništva, te u tu svrhu promicanje demokracije, transparentnosti i reprezentativnosti među učenicima, pomaganje u izgradnji osobnosti, te jačanju identiteta učenika. NVURH je osnovano

Slika 42: "Upotreba informacija i komunikacijskih tehnologija u promovisanju školske demokratije", Konferencija i Generalna skupština, Beograd, maj 2009.

Slika 43: "Upotreba informacija i komunikacijskih tehnologija u promovisanju školske demokratije", Konferencija i Generalna skupština, Beograd, maj 2009.

Slika 44: "Upotreba informacija i komunikacijskih tehnologija u promovisanju školske demokratije", Konferencija i Generalna skupština, Beograd, maj 2009.

2005. godine, a trenutno je kontakt organizacija u OBESU-u; aktivno radi i brine na očuvanju prava učenika, informiranju istih i zastupanju interesa učenika. Komunicira sa svim vijećima učenika škola, koordinira nacionalne akcije i potiče lokalne i regionalne. Kao produžena ruka Vijeća djeluje 21 županijsko vijeće učenika, kao regionalna razina. NVURH obilježava 17. studenog, a uputit će i molbu North-South Centru Vijeća Europe za zadobivanje statusa nacionalnog koordinacijskog tijela za globalno obrazovanje.

UG „Zašto ne” – Bosna i Hercegovina

UG „Zašto ne” je organizacija koja se bavi stvaranjem sigurnog, zdravog, aktivnog, efikasnog i odgovornog BiH društva u cjelini, kako u smislu predstavnika vlasti, tako u smislu civilnog društva i građana(-ki), a sve to zajedno sa drugim organizacijama civilnog društva, institucijama i pojedincima.

Ciljevi organizacije su grupisani u tri programa kojima se organizacija bavi:

- građanski aktivizam i promjena odnosa nosioca vlasti i civilnog društva – podići svijest građana(-ki) BiH o potrebi za aktivnim uključivanjem u društvene procese i interesne grupe, kao i svijest nosioca(-teljica) vlasti o potrebi uključivanja civilnog društva i građana(-ki) u procese donošenja odluka;
- demilitarizacija i stvaranje mirnog i sigurnog društva – stvoriti u BiH i zemljama regiona preduslove za demilitarizaciju i društva i svijesti i ponašanja pojedinaca(-ki);
- razvoj nezavisne kulture – podržati i pokrenuti razvoj nezavisne kulture u BiH.
- U svom postojanju je realizirala nekolicinu projekata, kampanja,

zagovaračkih akcija i programa:

- interkulturalne razmjene Barcelona – Mostar – Sarajevo (2000-2001) – razmjena između Sarajeva, Mostara i Barcelone 15 mladih ljudi koji su putovali zajednički u ove gradove i na taj način jačali proces pomirenja;
- regionalna aktivistička konferencija o demilitarizaciji (2001) – konferencija mirovnih aktivista iz BiH, Srbije, Crne Gore, Hrvatske i Makedonije;
- „Kampanja za prigovor savjesti” u BiH (2002-2006) – kampanja zagovaranja prava na prigovor savjesti koja je uvela pravo na prigovor savjesti u legislativu oba BiH entiteta, kao i uticala na promjene zakona i pravilnika više puta, te podigla broj

Slika 45: Međunarodni dan srednjoškolaca

prigovarača savjesti na preko 5000 u roku od dvije godine, te indirektno uticala i na ukidanje obaveznog služenja vojnog roka u BiH 2006. godine;

- regionalna konferencija o prigovoru savjesti (2004) – regionalna konferencija o prigovoru savjesti na kojoj su učestvovali predstavnici vlasti iz cijelog regiona, te na kojoj su dogovorene smjernice u smislu implementacije prava na prigovor savjesti u regionu – što je urodilo priznavanjem prava na prigovor savjesti u svim zemljama regiona;
- aktivistički mirovni karavan (2005 -2008) – 4 izdanja regionalnog mirovnog karavana kroz države regiona, preko 20 posjećenih gradova, preko 2000 uključenih volontera, preko 50000 učesnika, preko 150000 podijeljenih promotivnih materijala, preko 1000 različitih aktivnosti;
- podrška aktivističkom pokretu „Dosta!” (2006-2008) – najznačajniji građanski pokret u BiH koji je doprinjeo stvaranju procesa uključivanja građana(-ki) u procese odlučivanja, kao i javnog izražavanja nezadovoljstva i(-li) zadovoljstva. Organizovali smo preko 500 različitih aktivnosti, imali preko 2500 medijskih pojavljivanja, kao i preko 1000 uključenih u aktivnosti;
- kampanja za racionalizaciju javne potrošnje u BiH „Aktivno do racionalizacije administracije” (2007-traje) – kampanja koja zagovara smanjenje javne potrošnje na svim nivoima vlasti BiH, te mijenjanje socijalnog budžeta ka razvojnem;
- kampanja za smanjenje poreza na dohodak u BiH (2008 – traje) – kampanja u koaliciji sa drugim organizacijama u okviru koalicije za ekonomski napredak BiH – kampanja koja zagovara smanjenje poreza i doprinosa na dohodak u BiH i stvaranje

Slika 46: Međunarodni dan srednjoškolaca

konkurentnijeg poslovnog okruženja;

- „Aktivno kreiranje mira” (2007-2008) – regionalna kampanja promocije demilitarizacije društva i okretanja pažnje ka militarizaciji društva u regionu u smislu militarizacije obrazovanja, porodice, rada, vlasti, kulture i sl;
- „Vodič za odgovornog političara” (2007-2008) – produkcija i distribucija publikacije, kao i promotivna kampanja promocije odgovornosti političara;
- „Vodič kroz BiH administraciju za početnike” (2007-2008) – kampanja promocije upoznavanja građana(-ki) sa legislativnim aparatom u BiH i edukacija o korištenju istog. U okviru projekta je urađeno opširno istraživanje, producirana i objavljena publikacija, kao i napravljena kampanja informiranja javnosti.

Osim ovoga, UG „Zašto ne” je učestvovala u realizaciji mnogih drugih projekata:

Najvažniji projekat jeste zapravo „Kampanja za prigovor savjesti” u BiH, projekat koji je u 4 godine doveo do implementacije prava na prigovor savjesti i civilne službe u BiH, kao i uticao na promjenu svijesti ljudi o potrebi istih, te o potrebi za pacifikacijom i demilitarizacijom kao bitnim procesom za budućnost BiH. S obzirom na realizirane projekte, UG „Zašto ne” najveće iskustvo ima upravo u organizaciji mreža i koalicija za zajednički rad na terenu, kao i rad na aktivističkim kampanjama, implementiranju projekata javnog zagovaranja, promotivno-informativnih kampanja, kampanja angažiranja javnosti, kao i projektima koji su koristili medije i kulturu kao prenosioc poruka. Osim toga, preko 20 organizacija i inicijativa iz BiH je učestvovalo u projektima koje su implementirali, a aktivnosti realizirali su u preko 20 gradova u BiH, te

Slika 47: Peta evropska konferencija srednjoškolaca

u preko 40 gradova regiona. Na projektima organizacije do sada je aktivno radilo preko 30 ljudi, te preko 3000 volontera.

U sklopu svojih projekata UG „Zašto ne“ je organizovala više stotina različitih aktivnosti (uličnih akcija, tribina, okruglih stolova, seminara, predavanja u srednjim školama, koncerata, info-šandova, itd), te imala i nekoliko stotina različitih individualnih medijskih pojavljivanja (sa partnerima ili u koalicijama, taj broj je mnogo veći) u posljednje 4 godine.

Također, UG „Zašto ne“ je član i jedan od osnivača Regionalne mreže za prigovor savjesti „Prigovor za mir“, te je u sklopu mreže organizirala također veliki broj aktivnosti u BiH, ali i u cijelom regionu, tj. u Hrvatskoj, Srbiji i Crnoj Gori, Makedoniji, Albaniji, te Grčkoj, kao i svjetske mreže „War Resisters International“.

Centar E8 – Republika Srbija

Centar za promociju zdravih stilova života – Centar E8 je nevladina, humanitarna organizacija koja svoj rad bazira na edukaciji mladih o HIV/sidi, polno prenosivnim bolestima i reproduktivnom zdravlju, prevenciji zloupotrebe psihoaktivnih supstanci, radu sa društveno osetljivim grupama kao i borbom protiv stigmatizacije i diskriminacije. Osnovana je 22. februara 2004. godine i radi na nacionalnom nivou sa centrom u Beogradu. U Centru E8 postoje 4 sektora u koja su raspoređene sve aktivnosti i projekti na kojima rade. To su seksualno i reproduktivno zdravlje, rodna ravnopravnost, prevencija zloupotrebe droge i aktivizam mladih. Neki od projekata koji se trenutno sprovode su: edukacija Roma i raseljenih lica na jugu Srbije o reproduktivnom zdravlju kroz upotrebu drame u edukaciji, „Inicijativa mladića za sprečavanje rodno zasnovanog nasilja na severozapadnom Balkanu“, „Youth in Action“, „Neću drogu“,

Teatar E8.

„Pristup zdravstvenim uslugama koje tretiraju polno i reproduktivno zdravlje za raseljene i Rome na jugu Srbije“ je projekat koji ima za cilj poboljšanje statusa zdravstvene njege i zaštite raseljenih lica i romske populacije na jugu Srbije. Obuke i aktivnosti sprovode se u cilju da se poveća nivo znanja o HIV/sidi, seksualnog i reproduktivnog zdravlja među ciljnom grupom, kao i da učesnici obuke pored stečenog znanja na gore navedene teme steknu i nove vještine komunikacije i javnog nastupa, koje mogu kasnije da koriste u daljem radu.

Projekat „Inicijativa mladića za sprečavanje rodno zasnovanog nasilja na severo-zapadnom Balkanu“ podrazumijeva rad na socijalnim normama vezano za maskulite i prevenciju nasilja kroz edukativne radionice i kroz različite edukativne aktivnosti, koje se sprovode u školi i imaju za cilj aktivizam mladih i promjenu ponašanja. Tim mladih iz Beograda koji učestvuje na ovom projektu povezan je sa timovima iz Sarajeva, Banja Luke i Zagreba, sa kojima razmjenjuje iskustva i znanje.

Teatar E8, upotreba drame u edukaciji, je relativno novi pristup mladima. Ovaj program se dijeli na pripremu predstava i na dramske radionice. U okviru ovog programa izvođene su tri premijere predstava, koje su duži vremenski period ostale na repertoaru Centra E8. Najpoznatija predstava je „Istina ili izazov?“, interaktivna predstava koja govori o životima mladih ljudi koji žive sa HIV/sidom. Ova predstava se i dalje aktivno izvodi, sa njenim izvođenjem su proputovali Srbiju i izvodili je u mnogom gradovima, takođe i bili učesnici Exit festivala.

Izdavač

Izdavač: Juventas

Bulevar Josipa Broza 23A, 81000 Podgorica

Tel/Fax: +382 20 657 098

GSM: +382 67 638 382

E-mail: juventas@t-com.me

Urednik: Marija Ružić

Napomena: Izrečeni stavovi pripadaju isključivo autorima i saradnicima i ne predstavljaju stav donatora.

Disclaimer: The views herein expressed are solely those of the author and contributors and do not necessarily reflect the official position of donor.

